Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1920 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 247 (9993). ● 1990 йил 26 декабрь ● чоршанба ● Баҳоси 3 тийин.

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР!

Бугун рўзномамизнинг ички саҳифаларида Ўзбекистон Коммунистик партиясининг «Ўзбекистоннинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллиги, маънавий янгиланиш, ижтимоий адолат ва аҳолининг муносиб турмуш шароити учун» Ҳаракат дастури эълон қилинмоқда. Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичида бу муҳим ҳужжат лойиҳасига таклиф этилган тузатишлар, қўшимчалар ва ўзгартишлар атрофлича муҳокама қилинганидан сўнг ушбу Ҳаракат дастури қабул этилган эди.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Ҳаракат дастури съезд қарорига биноан бугундан бошлаб кучга киради.

ССЖИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЪЕЗДИДА

МАМЛАКАТ ҚАРОРЛАР ВА ҲАРАКАТЛАРНИ КУТМОҚДА

ССЖИ халқ депутатлари тўртинчи съезди 24 декабрь куни Кремлда ўз ишини давом эттирди. Депутатлар шанба куни кун тартибидаги асосий масалалар — мамлакатдаги аҳволни барқарорлаштириш, Иттифоқ шартномасининг лойиҳаси, Конституцияга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги умумхалқ овоз бериши (референдум) тартибини бошқарадиган қонун тўғрисидаги масалаларни кўриб чиқишни асосан тугалладилар. Энди қарорлар қабул қилиш пайти келди.

Эрталабки мажлисни **А. И. Лукьянов** очди.

Съезд котибияти раҳбари **А. П. Яненко**га сўз берилади, у биринчи иш ҳафтаси якунларига доир умумлаштирилган қисқача маълумотларни депутатлар эътиборига ҳавола қилди.

Бир қанча маълумотларни келтириб ўтамиз: олти кун давомида 280 депутат сўзга чиқди, уларнинг орасида барча иттифоқдош жумҳуриятларнинг, 22 та мухтор тузилманинг, 26 та жамоат ташкилотининг вакиллари бор. Котибиятга ССЖИ халқ депутатларидан 572 та, шу жумладан 59 та жамоа мурожаати тушди. Улар, хусусан давлатимизнинг хўжалик турмуши, ташқи сиёсий фаолияти масалаларига, уюшган жиноятчиликка қарши курашнинг аҳволига тааллуқлидир.

Сўнгра микрофонлар орқали фикрлашиб олинди. Депутатлар **А. Г. Журавлев, А. М. Кришкин, Э. Г. Козин, Л. И. Сухов, В. М. Десятов, В. В. Давитулиани** қисқа луқмалар билан сўзга чиқдилар.

Биринчи навбатда съезднинг олдин муҳокама қилинган Иттифоқ шартномаси лойиҳасига муносабати ҳақидаги қарорни қабул қилиш зарур, деган масала кўтарилди. Съездлар саройи фойесидаги кўргазмага қўйилган ва ССЖИ ҳудудида яшовчи халқларнинг азалий мустаҳкам алоқаларидан далолат берувчи давлатлараро шартномаларнинг нусхаларини барча иттифоқдош жумҳуриятларга юбориш керак, деган мулоҳаза билдирилди. Жумҳуриятларнинг раҳбарларидан иборат таркибда Федерация кенгашини дарҳол чақириш ва унда қарор қабул қилингунга қадар мамлакат Конституциясига ўзгартишлар киритиш тўғрисидаги қонунни қабул қилишни тўхтатиб туриш таклиф этилди. Саноат ишида пароканадаликка йўл қўймаслик учун корхоналар ўртасида шартнома тузиш кампаниясини қисқа муддатда тугаллаш ғоят зарур эканлиги кўрсатиб ўтилди.

Депутатлар Белгород вилоятида темир йўл ҳалокати вақтида 22 декабрь куни ҳалок бўлганлар хотирасига бир дақиқа сукут сақлаб ҳурмат бажо келтирдилар.

Съезд депутат **Н. Н. Прибилова**нинг илтимосига жавоб қайтарди, депутат парламент аъзоси бўлган аёллар номидан сўзга чиқиб аниқ масала юзасидан: ким ҳар қандай миллат кишиси ҳуқуқлари ва эркинликлари тўла-тўкис таъминланадиган тенг ҳуқуқли суверен жумҳуриятлар федерацияси сифатида ССЖ Иттифоқини сақлаб қолиш тарафдори, деган масалани номма-ном овозга қўйишни таклиф қилди. Тўпланганларнинг кўпчилиги бу саволга ижобий жавоб қайтарди.

«Янги Иттифоқ шартномасининг умумий концепцияси ва уни тузиш тартиби тўғрисида» қарор лойиҳасини тайёрлаш ишлари ҳақида ушбу ҳужжатни тайёрлаш таҳрир комиссиясининг раиси **Г. И. Ревенко** батафсил сўзлаб берди.

Ушбу минбардан туриб сўзлаган ҳар уч депутатдан бири янги Иттифоқ шартномаси концепциясига ўз муносабатини билдирди, деди у. Кун тартибидаги деярли барча масалалар юзасидан мунозарада қатнашган депутатлар ушбу масалага озми, кўпми тўхталиб ўтдилар. Барча иттифоқдош жумҳуриятлар, кўпгина мухториятлар ва депутатлар гуруҳларининг вакиллари ўз фикрларини айтдилар. Кўпгина вакиллар ўз мулоҳазаларини Котибиятга ва таҳрир комиссиясига ёзма равишда бердилар. Ҳаммаси бўлиб 500 тадан кўпроқ таклиф ва мулоҳаза қайд этилди. Фикрлар қанчалик хилма-хил бўлмасин, мамлакат бирлигини сақлаб қолиш ва ССЖ Иттифоқини суверен Совет Жумҳуриятлари Иттифоқига айлантириш ҳақидаги нуқтаи назар устивор бўлди.

Таҳрир комиссиясининг раиси халқ депутатларининг асосий мулоҳазалари иккита энг муҳим масала теварагида эканлигини таъкидлади. Улардан бири — янгиланган Иттифоқнинг номи, иккинчиси жумҳуриятлар мустақиллиги тўғрисидаги декларацияни тан олиш. Кўпгина депутатлар давлат номидаги «социалистик» сўзини сақлаб қолишни ёқлаб чиқдилар.

Бир қанча депутатлар жумҳуриятларнинг мустақиллиги тўғрисидаги декларацияни тан олишни таклиф қилмоқдалар, чунки бу декларациялар, уларнинг фикрича, «марказ билан жумҳуриятлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни белгилаб берувчи жиҳатдир». Нотиқ давлат суверенитети тўғрисидаги декларация халқларнинг иродасини акс эттиради ва ҳуқуқий жиҳатдан тан олишни талаб қилади, деб таъкидлади.

Референдум тўғрисидаги масала. Съездда сўзга чиққан депутатларнинг кўпчилиги, шунингдек ўз мулоҳазаларини ёзма равишда юборган депутатларда ССЖИ Президентининг энг муҳим масалани — мустақил жумҳуриятларнинг федерация асосидаги янгиланган Иттифоқи бўладими ёки йўқми, деган масалани умумхалқ овозига қўйиш (референдум ўтказиш) тўғрисидаги таклифини амалга ошириш зарурлигига шубҳа туғилмаган. Референдум ўтказиш муддатларини чамаси Федерация кенгаши тайёргарлик комитети ҳамда федерация субъектлари Олий Кенгашлари биргаликда аниқлайдилар.

Съездда Иттифоқ шартномасини тайёрлаш ишларининг суръати ҳақида турлича фикрлар айтилди. Комиссиянинг позицияси шундан иборатки, съезд бу ишларни пайсалга солмай амалга оширишни тайёргарлик комитетига топширади.

Шундан кейин иш тартиби муҳокамаси аслида мамлакат номи хусусидаги мунозарага айланиб кетди. Депутат **А. Г. Журавлев** «таҳқирланган ватанимизга» унинг тарихий номини, Россия давлати деган номни қайтаришни таклиф қилди ва «Исо Масиҳ туғилган кун олдидан бизга муқаддас ишда оқ йўл тиланг» деб митрополит Питиримга мурожаат қилди. **А. И. Лукьянов**нинг маълум қилишича, Раёсатга мамлакат номидаги «социалистик» сўзини сақлаб қолиш хусусида съезднинг фикрини билишни истаган депутатлардан бир қанча хат тушди. **А. А. Собчак** академик А. Д. Сахаров таклиф этган вариантни киритди: Европа ва Осиё Совет Жумҳуриятлари Иттифоқи.

Номма-ном овоз бериш натижасида 1365 депутатдан иборат кўпчилик амалдаги Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи номини сақлаб қолишни ёқлади.

Депутатларнинг фикрича, бу масаланинг муҳокама қилиниши уни референдумга қўйишни истисно этмади, айни умумхалқ фикрини сўраб билиш якунлари ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади.

Раислик қилувчи янги Иттифоқ шартномасининг умумий концепцияси ва уни тузиш тартиби ҳақида қарор қабул қилишга ўтишни депутатларга таклиф қилади.

Овоз бериш натижасида қарор лойиҳаси асос учун қабул қилинди.

Депутат **Д. В. Павличко** овоз бериш хусусида сўзга чиқиб, жумладан, ССЖИда халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш жараёни тинч ўтаётганлигини ва бу демократия ва қайта қуришнинг ютуғи ҳамда жаҳон жараёнининг бир қисми эканлигини айтди. Бу жараённи фақат диктатура тўхтатиб қолиши мумкин, нотиқнинг фикрича, депутатлар съездда ана шундай диктатуранинг ҳуқуқий асосларини барпо этишга уринмоқдалар.

Сўзга чиққан **А. В. Минжуренко** ССЖИ халқ депутатлари социал-демократик гуруҳи номидан баёнот берди. Янги Иттифоқ шартномасининг таклиф этилган концепциясини биз қўллаб-қувватлай олмаймиз, деди депутат, чунки бу концепция Иттифоқни юқоридан туриб ўзгартиришни, олдинги алоқалар ва муносабатларни мумкин қадар кўпроқ сақлаб қолишни кўзда тутади.

Депутатларни янги Иттифоқ шартномаси умумий концепцияси ва уни тузиш тартиби тўғрисидаги қарор лойиҳасига овоз беришга тайёрлаш учун муайян вақт кетди.

Бунгача съезд мамлакатдаги аҳвол ҳамда юз берган танг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий вазиятни бартараф этиш чоралари ҳақида қарор лойиҳасини қабул қилишга ўтди. Раислик қилувчи эслатиб ўтганидек, депутатлар бу ҳужжатни илгари асосан маъқуллаган эдилар.

Таҳрир комиссияси номидан гапириш учун унинг раиси **Н. А. Назарбоев**га сўз берилади, у лойиҳага аниқлик киритиш ишларига якун ясайди (Унинг матни съезд қатнашчиларига тарқатилган). Комиссияда депутатларнинг жами 568 та таклифи кўриб чиқилди, деди у. Натижада лойиҳа барча асосий масалаларда съезд ушбу оғир вазифани топширган халқ депутатларининг амалдаги тўла тотувлигини акс эттиради. Нотиқ ҳужжатга киритилган тузатишлар ва аниқликлар мазмунини батафсил баён қилиб берди, депутатларнинг баъзи таклифларини киритишга қарши далилларни келтирди. Сўнгра комиссия раиси депутатларнинг саволларига жавоб қайтарди.

М. С. Горбачев съезд эътиборини ўзи ўртага қўйган баъзи масалаларга жалб этди. Унинг мамлакатдаги аҳвол тўғрисида маърузасида қонун қабул қилишда ташаббускорлик тарзида, ССЖИ Конституциясининг 114-моддасига мувофиқ мамлакат аҳолисининг ерга хусусий мулкчиликка ва тенг ҳуқуқли суверен совет жумҳуриятлари федерацияси сифатида янгиланган Иттифоқни сақлаб қолишга муносабатини аниқлаш учун ССЖИда референдум ўтказиш тўғрисида таклиф киритилган эди.

Шу муносабат билан Президент бу таклифларни овозга қўйишни сўради. Қарорларда бу мавзу яшириб кетилган, ушбу қоидаларни қарорлардан чиқариб ташлаб алоҳида овозга қўйишни сўрайман, деди у.

Съезд ССЖИ Президентининг таклифини қабул қилади, сўнгра эса олдинги масаланинг кўриб чиқилишини тўхтатиб ушбу мажлисда қарорнинг ҳар икки лойиҳасини номма-ном овозга қўйишга қарор қилади. Депутатлар ҳар иккала масала юзасидан референдум ўтказиш тўғрисида таклиф этилган қарорни кўпчилик овоз билан қабул қиладилар.

Сўнгра мамлакатдаги аҳвол ҳамда юз берган танг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий вазиятни бартараф этиш чоралари тўғрисидаги қарор лойиҳасини бандма-банд муҳокама қилиш ва овозга қўйиш бошланади.

Шундан кейин ҳужжат киритилган тузатишлар ва аниқликларни эътиборга олиб, тўлалигича қабул қилинди. Бироқ унга яна тузатишлар тушиб турганлиги сабабли раислик қилувчи бу тузатишларни умумлаштириш учун ёзма тарзда таҳрир комиссиясига топширишни ва кейинчалик мазкур қарорни узил-кесил тасдиқлашга яна бир бор қайтишни таклиф қилди.

Таҳрир комиссияси тушган таклифларни ўрганиб, қарорнинг тегишли бандларига ўзгартишларни депутатларнинг муҳокамасига ҳавола этди. Комиссия таклиф қилган тузатишлар билан бирга ҳужжат тўлалигича қабул этилди. Шу билан бирга ҳукуматга ишончсизлик билдириш тўғрисидаги таклиф кўпчилик овоз билан рад этилди.

Шундай қилиб, съезд «Мамлакатдаги аҳвол ҳамда вужудга келган инқирозли ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий тангликни бартараф этишга оид биринчи галдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорнинг узил-кесил таҳририни тасдиқлади.

Одатдагидек, мажлис охирида «турли масалалар» бўлимида хилма-хил фикрлар, декларациялар, ахборотлар берилди.

25 декабрь куни съезд ўз ишини давом эттирди.

(ТАСС).

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи халқ депутатлари съездининг қарори

ТЕНГ ҲУҚУҚЛИ СУВЕРЕН ЖУМҲУРИЯТЛАРНИНГ ЯНГИЛАНГАН ФЕДЕРАЦИЯСИ СИФАТИДА ССЖ ИТТИФОҚИНИ САҚЛАБ ҚОЛИШ ТЎҒРИСИДА

ССЖИ халқ депутатлари съезди номма-ном овоз бериш йўли билан **қарор қилади:**

Тенг ҳуқуқли суверен жумҳуриятларнинг ҳар қандай миллат кишисининг ҳуқуқлари ва эркинликлари тўла-тўкис таъминланадиган янгиланган федерацияси сифатида ССЖ Иттифоқини сақлаб қолиш зарур деб ҳисоблансин.

ССЖИ Олий Кенгашининг Раиси

А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль. 1990 йил 24 декабрь.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи халқ депутатлари съездининг қарори

СОВЕТ ДАВЛАТИНИНГ НОМИ ҲАҚИДА

ССЖИ халқ депутатлари съезди номма-ном овоз бериш йўли билан **қарор қилади:**

Совет давлатининг Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи номини сақлаб қолиш тўғрисидаги таклиф қўллаб-қувватлансин.

ССЖИ Олий Кенгашининг Раиси

А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль. 1990 йил 24 декабрь.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи халқ депутатлари съездининг қарори

ЕРГА ХУСУСИЙ МУЛКЧИЛИК МАСАЛАСИ ЮЗАСИДАН ССЖИ РЕФЕРЕНДУМИНИ ЎТКАЗИШ ҲАҚИДА

ССЖИ халқ депутатлари съезди **қарор қилади:**

1. Ҳар бир жумҳуриятда овоз бериш натижаларини алоҳида-алоҳида ҳисобга олиб, ерга хусусий мулкчилик тўғрисида ССЖИ референдуми ўтказилсин.
2. Умумхалқ овоз бериши вақтини ва ССЖИ референдумини ўтказишни таъминлаш чораларини белгилаш ССЖИ Олий Кенгашига топширилсин.

ССЖИ Олий Кенгашининг Раиси

А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль. 1990 йил 24 декабрь.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи халқ депутатлари съездининг қарори

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТЛАРИ ИТТИФОҚИ ТЎҒРИСИДАГИ МАСАЛА ЮЗАСИДАН ССЖИ РЕФЕРЕНДУМИНИ ЎТКАЗИШ ҲАҚИДА

Меҳнаткашларнинг ССЖ Иттифоқи тақдири тўғрисида ташвиш билдирилган жуда кўп мурожаатлари муносабати билан ҳамда ягона Иттифоқ давлатини сақлаб қолиш давлат турмушининг энг муҳим масаласи бўлиб, у Совет Иттифоқидаги ҳар бир кишининг, бутун аҳолининг манфаатларига дахлдор эканлигини ҳисобга олиб, ССЖИ халқ депутатлари съезди **қарор қилади:**

1. Тенг ҳуқуқли суверен Совет Социалистик Жумҳуриятларининг федерацияси сифатида янгиланган Иттифоқни сақлаб қолиш тўғрисидаги масалани ҳал қилиш учун ССЖИ референдуми ўтказилсин, овоз бериш натижалари ҳар бир жумҳуриятда алоҳида ҳисобга олинсин.
2. Референдум ўтказиш вақтини ва уни таъминлаш чораларини белгилаш ССЖИ Олий Кенгашига топширилсин.

ССЖИ Олий Кенгашининг Раиси

А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль. 1990 йил 24 декабрь.

● **МОСКВА.** Кремлнинг Съездлар саройи. ССЖИ халқ депутатларининг тўртинчи съездида.

Ўзбекистон Телеграф агентлигининг телесуратлари.

ДОРУЛМУАЛЛИМ ЮБИЛЕЙИ

Фарғона ўлкашунослик музейида вилоят дорулмуаллимининг 60 йиллигига бағишланган кўргазма очилди. Турли суратлар, ҳужжатлар, муаллимларнинг рисолалари Фарғона водийсидаги шу биринчи олий ўқув юртининг вужудга келиши ва ривожланишини тасвирлайди.

Илмгоҳ муаллимлар тайёрлаш техникуми негизида ташкил этилган ва аввалбошда агропедагогика институти деб аталган. Унинг бешта бўлимида 166 талаба илм олган. Ўшанда атиги 22 нафар профессор ва муаллим бор эди. РСФСЖ Маориф Халқ Комиссарлиги томонидан Фарғонага ишга юборилган олимлар С. П. Денейка, С. В. Аверинцев, Н. И. Леонов, Е. Е. Сиротинлар илмгоҳга асос солган эдилар. Кўргазманинг махсус бўлими уларнинг жумҳурият учун миллий муаллимлар тайёрлашга қўшган ҳиссаси ҳақида ҳикоя қилади.

Илмгоҳни битириб чиқиб, фанга катта ҳисса қўшган академик А. М. Муҳаммадиевга, ўзбек адабиёти тарихига оид кўпгина асарлар муаллифи профессор А. И. Иброҳимовга ва бошқаларга кўргазманинг каттагина қисми бағишланган. Ҳозиргача қирқ уч мингдан кўпроқ ўқитувчи тайёрлаб берган илм масканининг айни вақтдаги қиёфаси ҳам батафсил тасвирланган. Ҳозир унинг тўққизта факультетида етти мингдан кўпроқ талаба таълим олмоқда.

Талабаларнинг олий ўқув юрти кекса муаллимлари ва уни аввалги йилларда битириб чиққан кишилар билан учрашуви бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ мухбири).

ҲАШАР ЙЎЛИ БИЛАН ҚУРИЛГАН УЙ БЕГОНА БЎЛМАЙДИ

МОСКВА, 24 декабрь. ЎзТАГ махсус мухбири А. БАРАНОВ хабар қилади:

Кремлда ССЖИ халқ депутатлари съезди ишининг иккинчи ҳафтаси бошланди. Бу ҳафта ҳам бундан буён қандай яшаймиз, деган ташвишли ўй-хаёллар билан бошланди. Мамлакат тақдирини ҳал этувчи қарорлар учун овоз берилаётганда ҳис-туйғулар устун келадими ёки ҳар қалай, ақл-идрок ғолиб чиқадими?

Бугун эрталаб бўлган мажлисда кўпчилик овоз билан қарор қабул қилинди: давлатимиз бундан буён ҳам «ССЖИ» деб номланаверади. Энди ушбу принципиал қарорни ҳар бир халқнинг, ҳар бир инсоннинг — буюк ягона мамлакат фуқаросининг оғишмай ривожланишини ҳамда гуллаб-яшнашини таъминлайдиган чуқур ва теран мазмун билан бойитиш керак.

Мана шу хусусда ҳозирча якдиллик сезилмаяпти. Ўтказилган тез сўраб билишнинг съезд социологик хизмати бу ерда тарқатган натижаларга кўра, фикри сўралганларнинг 52,7 фоизи Жумҳуриятлар Иттифоқи истиқболда шубҳасиз сақлаб қолинишини қўллаб-қувватламоқда, 26,6 фоизи эса шундай Иттифоқнинг зарурлигини инкор этиб, ҳатто унинг бўлиниб кетишини тахмин қилмоқда. Фикри сўралганларнинг қолганлари ҳали бир тўхтамга келмаган ёки хилма-хил нуқтаи назарларни билдирмоқда.

Ўзбекистонлик депутатларнинг позициясига келганда эса, уларнинг бирортасидан ҳам халқларимизнинг янги Иттифоқ шартномасига асосланган бирлигини сақлаб қолиш мақсадга мувофиқлиги хусусида шубҳа-гумон эшитишимга тўғри келмади.

— Бизнинг юртимизда деҳқонлар ўртасида янги уйни ҳашар билан қуриш қадимдан одат, — деди Ўзбекистон районидаги «Ғаниобод» давлат хўжалигининг бригада бошлиғи Салмонжон Ҳақназаров. — Бундай ҳашарда иштирок этганлар учун қўшнисининг уйи ҳеч қачон бегона бўлмайди. Бизнинг давлат хўжалигимиз байналмилал хўжалик. Бу ерда ўзбеклар, руслар, греклар, бошқа миллатларнинг вакиллари ёнма-ён яшаб келишмоқда. Биз кимнинг қайси миллатга мансублигини ҳеч суриштирмаганмиз — яхши инсон бўлса бўлгани деганмиз. Ҳозир ҳам ҳеч ким одамларни миллатига қараб фарқламайди, ҳаммамиз бирга яшаб, бирга ишлаяпмиз. Ўтган йили беш юз гектар ерни томорқа учун ҳаммага баравар тақсимладик, ҳеч кимни хафа қилмадик.

Шунинг учун одамларнинг кайфияти ҳам, улар меҳнатининг натижалари ҳам яхши. Албатта, қўрғонга қамалиб яшаётганимиз йўқ, теварак-атрофда нималар бўлаётганини кўриб турибмиз. Ўша ўзимизнинг Фарғона водийсида юз берган воқеаларни эслашнинг ўзи кифоя... Лекин бу воқеалар бизнинг хўжаликдаги миллатлараро муносабатларга таъсир ўтказа олмади — илгари бир-биримизга қанчалик ишониб яшаган бўлсак, ҳозир ҳам шундай яшаяпмиз. Бундан буён ҳам ҳамиша шундай яшаймиз, бизнинг хўжаликда ҳам, бутун мамлакатда ҳам шундай яшаймиз деб умид қиламан. Мен оддий бир деҳқонман, холос, балки бирор нарсани англаб етмаётгандирман, лекин шуни аниқ биламанки, биз бир-биримизга жуда кераклиз.

Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси слесарлар бригадасининг бошлиғи, ҳозир мамлакат Олий Кенгашининг аъзоси А. А. Коршунов бу нуқтаи назарга тўла қўшилди:

— Бизнинг корхонамиздаги ишлаб чиқариш бутун мамлакатнинг турли бурчакларидаги икки ярим мингдан зиёд корхонанинг етказиб берадиган маҳсулоти билан боғлиқ. Агар шулардан бирортаси арзимаган резина прокладка етказиб беришни кечиктирса, ўн минглаб одамнинг меҳнати билан бунёд этилган қанотли улкан машина осмонга кўтарила олмайди, бефойда металл уюми бўлиб ерда ётаверади.

Мен мустақиллик тарафдориман — бу ажойиб нарса, принцип жиҳатдан янги асосда тузиладиган Иттифоқ шартномаси имзоланишини тўла қўллаб-қувватлайман. Лекин то бу ҳужжат имзолангунича эски хўжалик алоқалари сақлаб турилиши ва ҳимоя қилиниши лозим. Акс ҳолда биз ақл бовар қилмайдиган даражадаги тартибсизликка, ўта чигалликларга дуч келамизки, бунинг оқибатлари қандай бўлишини мутлақо билиб бўлмайди. Яна шунга мутлақо аминманки, ҳозирги амалдаги қонун, у хоҳ яхши, хоҳ ёмон бўлсин, бошқа қонун қабул қилмагунимизча ҳамма жойда сўзсиз бажарилиши керак. Ҳозирги Конституциямизга турли муносабатда бўлиш мумкин, лекин ҳозирча шундан бошқаси йўқ. Ўз Конституциясини ҳурмат қилмасдан эса бирорта ҳам давлат мавжуд бўлолмайди. Айниқса, агар у ўзини ҳуқуқий давлат сифатида кўрмоқчи бўлса, ўз Конституциясини ҳурмат қилиши зарур.

1

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ

ҲАРАКАТ ДАСТУРИ

«ЎЗБЕКИСТОННИНГ СИЁСИЙ ВА ИҚТИСОДИЙ МУСТАҚИЛЛИГИ, МАЪНАВИЙ ЯНГИЛАНИШ, ИЖТИМОИЙ АДОЛАТ ВА АҲОЛИНИНГ МУНОСИБ ТУРМУШ ШАРОИТИ УЧУН»

2

Ўзбекистон Коммунистик партияси марксизм-ленинизмни ижодий ривожлантириш қоидаларига асосланиб ва КПСС XXVIII съездида эълон қилинган дастурий мақсадларга биноан инсон манфаати, унинг бахт-саодати, маънавийлик ва инсонпарварлик қоидаларини қарор топтириш йўлида жамиятни социалистик негизларда янгилашни ўзининг бош вазифаси қилиб қўяди.

Ўзбекистон Компартияси ҳар бир кишининг ҳар томонлама ва уйғун камол топиши таъминланадиган сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий ва ижтимоий шарт-шароитларга эришишни ўз фаолиятининг юксак маъноси деб билади.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Ўзбекистон ССЖ Конституцияси ва совет қонунлари доирасида ҳаракат қилиб, ўзининг таклифи бўйича давлат ҳокимияти органлари қабул қилган жумҳуриятни ривожлантириш дастурлари учун тўла жавобгарликни ўз зиммасига олади. Шу билан бир вақтда у ҳам қонун чиқарувчи, ҳам ижрочи-бошқарувчи ҳокимиятнинг фаолиятини, улар қабул этган ва одамларнинг ҳаётий манфаатларига бевосита дахлдор бўлган сиёсий ҳамда бошқа қарорларни танқидий баҳолаб, ўз нуқтаи назарига эга бўлиш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади.

Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури жумҳуриятнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини, ижтимоий адолатни, маънавий янгиланишни, Ўзбекистон ССЖдаги барча миллат ва элатлар учун муносиб турмуш шароитини таъминлашга қаратилгандир.

Ўзбекистон ССЖнинг чинакам сиёсий мустақиллиги учун

Ўзбекистон Компартияси жумҳурият Олий Кенгашининг Декларациясига асосланиб, Ўзбекистон ССЖнинг ҳақиқий сиёсий мустақиллигини таъминлаш учун курашади. У ҳисоблайдики, жумҳурият халқчил қоидаларга ва халқнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин изҳор этишига таяниб, ўзининг миллий-давлат тузилиши ва маъмурий-ҳудудий бўлиниши масалаларини мустақил ҳал қилиши керак.

Коммунистик партия жумҳуриятнинг сиёсий суверенитети ва иқтисодий мустақиллигининг моддий асосини таъминлайдиган ер, ер остидаги қазилмалар, табиий бойликлар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, вужудга келтирилган иқтисодий ва илмий имкониятлар, меҳнат натижалари жумҳуриятнинг мулки бўлиши керак, деган фикрда қатъий туради.

Коммунистик партия мана шу энг муҳим қоидаларни амалга оширишга, жумҳуриятнинг ҳудудий бирлигини ва чегаралари дахлсизлигини ҳимоя қилишга қаратилган тегишли ҳужжатлар Олий Кенгашда қонун тарзида кўриб чиқилиб қабул этилиши тарафдоридир.

Ўзбекистон тенг ҳуқуқли суверен давлат сифатида ташқи сиёсатни ўз манфаатларини кўзлаб белгилайдиган халқаро муносабатларнинг мустақил субъекти тарзида иш кўрмоғи керак. Хорижий давлатлар билан муносабат ўрнатиши, улар билан шартномалар тузиши, ўзаро дипломатия ва консуллик ваколатхоналарини айирбошлаши лозим. Ташқи иқтисодий фаолиятни амалга ошириш, жумҳуриятда ишлаб чиқариладиган маҳсулот нормаларини белгилаш, унга лицензия бериш, қўшма корхоналарни рўйхатдан ўтказиш, шартномалар тузиш ва эркин иқтисодий зоналарни вужудга келтириш масалаларини мустақил ҳал қиладиган бўлиши керак. Жумҳурият БМТга ҳамда унинг ихтисослаштирилган муассасаларига, бошқа халқаро ташкилотларга вакиллар юбориш ҳуқуқига эгадир.

Ўзбекистон Компартияси мустақил жумҳуриятнинг сиёсий ташкилоти сифатида социалистик ва демократик йўналишидаги чет эл партиялари ва жамоат ҳаракатлари билан мустақил алоқа боғлайди. У чет эллардаги ватандошлар билан инсонпарварлик алоқалари ва ҳамжиҳатликни ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлаш, уларга жумҳуриятнинг маданий ҳаётида, ижтимоий ва иқтисодий дастурларни амалга оширишда қатнашиш ҳуқуқи берилиши учун ҳаракат қилади.

Ўзбекистон Коммунистик партияси жумҳуриятлараро алоқаларни кенгайтириш, бошқа мустақил давлатлар билан шартномалар тузиш учун интилади ва иқтисодий, ижтимоий, экологик масалалар ҳамда бошқа масалаларни ҳал этиш чоғида бу муносабатлар тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик асосида қурилиши учун сабот билан ҳаракат қилаверади. У — мустақил давлатларнинг янги Иттифоқ шартномаси тарафдоридир, ҳар бир кишининг, барча миллатлар ва халқларнинг тенг ҳуқуқлилиги ҳамда уларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш, ўз давлатининг тақдирини ўзи белгилашда, шу жумладан Иттифоққа кириш ва ундан чиқиш масалаларида уларнинг хоҳиш-иродасини ихтиёрий ифодалаши мазкур шартноманинг асосий илк қоидалари бўлиши лозим.

Компартия ҳисоблайдики, жумҳурият ҳудудида ихтиёрий равишда Иттифоқ-жумҳурият ва жумҳурият тасаруфига берилган масалалардан ташқари барча масалалар хусусида жумҳуриятнинг қонунлари устун бўлиши керак.

Ўзбекистон Компартияси Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқига Ўзбекистон ССЖ таркибида ихтиёрий равишда кирган Қорақалпоғистоннинг давлат суверенитети тўғрисидаги, уни суверен Қорақалпоғистон жумҳуриятига айлантириш ҳақидаги таклифни қўллаб-қувватлайди ва у ўз ҳудудида ихтиёрий равишда ССЖ Иттифоқи ва Ўзбекистон ССЖ тасаррувига топширилган масалалардан ташқари барча масалаларда бутун тўлалигича давлат ҳокимиятига эга бўлишга эришиш учун ҳаракат қилади.

Ўзбекистон коммунистлари мустақил ҳуқуқий давлат барпо этилишига амалий ишлар билан кўмаклашадилар, бу давлатда ҳокимиятни қонун чиқарувчи, ижрочи ва суд ҳокимиятига ажратиб қўйиш орқали демократия ва қонунийлик таъминланадиган бўлади. Президентлик идора усулини такомиллаштириш, ижроия ва бошқарув ҳокимиятини мустаҳкамлаш, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни таъминлашга қаратилган йўл изчил амалга оширилиши керак.

Коммунистик партия кўп партиялилик шароитида давлат ва хўжалик бошқаруви органларининг ўрнини босишдан ва ҳукмронлик ваколатларидан воз кечади, халқ ҳокимиятининг таъсирчан органлари бўлмиш Советларнинг мавқеини ошириш ва уларни мустаҳкамлаш учун курашади. Партия ташкилотлари барча даражалардаги халқ депутатлари Советлари билан ўзаро баҳамжиҳат ҳаракат қиладилар, уларнинг фаолиятига депутат қилиб сайланган ва сайлаб қўйилган органларда ишлайдиган коммунистлар орқали сиёсий таъсир ўтказадилар, қонун чиқариш ташаббуси ҳуқуқидан кенг фойдаланадилар. Коммунистлар қўрғон, қишлоқ, овул Советларининг, маҳалла комитетларининг, истиқомат жойларидаги ўзини ўзи бошқарувчи бошқа бўғинларнинг самарали фаолиятига, агар уларнинг хатти-ҳаракатлари ижтимоий адолат ва жамиятни демократиялаш принципларига зид бўлмаган тақдирда ҳудуд-

3

ни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш масалаларида уларнинг мустақиллигини мустаҳкамлашга ҳар томонлама кўмаклашадилар.

Ҳозирги кунда социалистик қонунийликни ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш ҳамда уларга қатъий риоя этилиши соҳасида совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш, хўжалик идоралари ва жамоатчиликнинг куч-ғайратларини бирлаштириш жуда муҳим аҳамият касб этади. Коммунистлар шовинизм ва миллатчиликнинг ҳар қандай кўринишларига қарши қатъий курашадилар, ҳар бир фуқаронинг шаъни ва қадр-қиммати ҳимоя қилинишининг давлат кафолатларига эришиш учун миллати ва динидан қатъи назар, унинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя этиш учун қатъият билан ҳаракат қиладилар. Бу ҳуқуқларга қилинадиган ҳар қандай тажовузлар қатъият билан даф қилиниши, уларнинг ташкилотчилари ва қатнашчилари эса қонунга мувофиқ жавобгарликка тортилиши керак.

Компартия ССЖИ Қуролли Кучларида тезроқ ислоҳот ўтказилиши тарафдоридир, бу ислоҳот профессионал армияни вужудга келтиришдан ва муқобил хизматни жорий этишдан, ҳарбий хизматга жумҳурият ҳукумати билан тузиладиган шартномалар асосида чақирув ўтказишдан иборат бўлиши керак. Коммунистлар ҳарбий бўлинмаларда интизом ва тартиб ҳар томонлама мустаҳкамланишига, армияга иснод келтирувчи уставга зид ўзаро муносабатлар таг-томири билан тугатилишига бундан буён ҳам ҳаракат қилаверадилар. Улар Совет Армияси сафларига чақирилганларнинг хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқларини, миллий ва шахсий қадр-қимматини муҳофаза қилиш масалаларида Қуролли Кучлар командирларининг масъулиятини ошириш учун қатъият билан ҳаракат қиладилар.

Ўзбекистоннинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш йўллари ва бозор иқтисодиётига ўтиш қоидалари тўғрисида

Компартия шунга аминдирки, ҳар бир алоҳида оила, қишлоқ, район, шаҳар турмушида равнақ ва хотиржамлик таъминланган тақдирдагина жумҳуриятнинг равнақи ва хотиржамлигига эришиш мумкин.

Аввало, жумҳурият ҳудудида яшовчи одамларнинг манфаатлари йўлида унинг табиий бойликларидан, вужудга келтирилган имкониятлардан ва ишлаб чиқарилган маҳсулотдан фойдаланишда тўла мустақилликни таъминлаш ўртага қўйилган мақсадга эришишнинг энг муҳим шарти бўлмоғи лозим.

Яроқсиз маъмурий-буйруқбозлик системасини ва маҳкамачилик зўравонлигини, шунингдек, марказнинг жумҳурият манфаатларини писанд қилмайдиган сиёсатини барча поғоналарда қатъиян қоралаш ва бартараф этиш жуда муҳим аҳамият касб этади. «Мамлакатнинг пахта мустақиллигини қўлга киритиш» сиёсати жумҳуриятга мажбуран қабул қилдирилганлиги, пахтачиликнинг якка ҳокимлиги, шунинг натижасида иқтисодиёт ҳаддан ташқари бир ёқлама бузилиб ривожланганлиги, у асосан хом ашё масканига айлантириб қўйилганлиги, табиий ва экология муҳитига жуда катта зиён етказганлиги, жумҳурият аҳолисининг миллий даромади ва турмуш даражаси пастлиги ҳамда шундан келиб чиқадиган ҳамма оқибатлар юқорида баён этилган сиёсатнинг аниқ-равшан кўринишларидан биридир.

Жумҳуриятнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ва иқтисодиётини ривожлантиришда вужудга келган номутаносибликлар ҳеч кечиктирмай ҳал этилиши зарур. Бунинг учун шарт-шароитлар бор.

Бир томондан хилма-хил ва бой табиий, минерал хом ашё ва қишлоқ хўжалик имкониятлари мавжуд, шу имкониятлар замонавий самарали ишлаб чиқаришни жадал ривожлантиришнинг манбаи, миллий даромад олиш ҳамда одамларнинг турмуш даражасини ва фаровонлигини ўстириш учун асос бўлиши мумкин ва лозим.

Иккинчи томондан, меҳнат ресурслари кўпайиб бормоқда, халқнинг бениҳоя меҳнатсеварлиги ва меҳнат қобилияти, сабр-тоқати, жон-дилидан ўқиб-ўрганиш истаги каби ҳавас қилса арзийдиган тарихий ва миллий анъаналар уларга мерос бўлиб қолган.

Олға томон қиладиган ҳаракатимизнинг энг муҳим ва таркибий қисмлари бўлмиш мана шу фазилатларни бир бутун қилиб бирлаштириш, бу йўлдаги барча мавжуд тўсиқларни қатъият билан бартараф қилиш — коммунистларнинг, жамият барча соғлом кучларининг бош вазифасидир.

Албатта, кадрларнинг малакасини ошириш, илғор ишлаб чиқаришни ва технологияни ўзлаштириб олган, замонавий фикрлайдиган кадрларни, биринчи галда маҳаллий аҳоли орасидан вояга етказиш устида сабот билан ишламоқ, уларни рағбатлантириш ва унумли меҳнатга қизиқтириш учун ҳамма шарт-шароитни яратмоқ лозим. Кўп мақсадларни кўзда тутувчи мана шу стратегик вазифани рўёбга чиқариш учун жамики мавжуд ресурслар ишга солиниши, мамлакатнинг ва чет элларнинг энг яхши марказлари имкониятларидан фойдаланилиши керак.

Ўзбекистон Компартияси коммунистларни ва барча меҳнаткашларни жумҳурият Олий Кенгаши қабул этган Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишларини ҳамда бозор иқтисодиётига ўтиш қоидаларини босқичма-босқич амалга оширишга сафарбар этишни ўзининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблайди.

Минтақанинг ижтимоий-иқтисодий, тарихий ва нуфусий ривожланиши хусусиятларини эътиборга олиш — ўтиш даврининг энг муҳим шартидир. Бунда жумҳуриятда яшовчи одамлар кўпчилигининг анъанавий ҳаёт тарзи ва шахсий турмушининг энг муҳим қонун-қоидалари, уларнинг азалий ва юксак маънавий-ахлоқий негизлари муҳим аҳамият касб этади.

Жумҳуриятнинг илк ҳолатини, аҳолининг иш билан таъминланиш даражасини ва ижтимоий-маиший иншоотларнинг, истеъмол моллари ва хизматларнинг етарлилигини, турли ижтимоий табақалар турмуш даражасини эътиборга олмай туриб, бозор муносабатларига ўтишни тўғри амалга ошириб бўлмайди.

Компартия ташқи иқтисодий фаолиятнинг мустақиллигини жумҳуриятнинг жаҳон бозоридаги мавқеини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, чет эл сармоялари ва илғор технологияларини жалб қилиш мақсадида зарур шарт-шароитни яратиш учун ҳаракат қилади. Жумҳурият хорижий мамлакатлар билан бевосита алоқа боғлаши, фан-техника, савдо-иқтисодий, маданий ҳамкорлик масалаларини, қўшма корхоналар ташкил этиш, шартномалар тузиш ва эркин иқтисодий зоналар барпо этиш масалаларини ўзаро манфаатли ва тенг ҳуқуқли асосда ҳал қилиши лозим. Биз—шу мақсадда эркин пул ресурсларини жамлаб ишга сола оладиган, манфаатдор хорижий мамлакатларнинг сармоясини жалб этишни рағбатлантира оладиган ўз банк системамизни вужудга келтириш тарафдоримиз.

4

Ўзбекистон коммунистлари шунга аминдирларки, бозор муносабатларини шакллантириш вазмин ёндашувни, жумҳуриятнинг табиий нуфус, ижтимоий-иқтисодий ва миллий хусусиятларини ғоят тўла-тўкис ҳисобга олишни талаб қилади. Бу соҳада ҳаддан ташқари сусткашликка ҳам, ҳар бир босқичнинг хусусиятлари ва амалий имкониятларини эътиборга олмай туриб бозор муносабатларини жорий этишда тезлаб кетишга ҳам йўл қўйиб бўлмайди.

Сармоя сарфлаш сиёсатини амалга оширишда, аввало, миллий даромад ҳажмини кескин оширишни, иқтисодиётни ривожлантиришдаги комплексликни, меҳнатга лаёқатли аҳолининг иш билан жуда тўла-тўкис банд бўлишини таъминлайдиган тармоқларни ривожлантиришга устунлик берилиши зарур. Илғор техника ва технология билан жиҳозланган, юксак даражада тайёр маҳсулотни ва аввало, халққа керакли молларни ишлаб чиқарувчи замонавий корхоналардаги серунум меҳнатгина ишлаб чиқариш ва ижтимоий соҳаларга хизмат қилувчи кўмакчи тармоқларни муваффақиятли ривожлантириш, халқ фаровонлиги ўсишини таъминлаш учун асос яратиб беради.

Компартия қуйидагиларни бу соҳадаги энг биринчи вазифалар жумласига киритиш зарур деб ҳисоблайди:

— ҳудудий номутаносибликларни бартараф этиш, ишлаб чиқарувчи кучларни оқилона жойлаштириш, қишлоқ манзилгоҳларининг, қўрғонларнинг, кичик ва ўртача шаҳарларнинг индустриал иқтисодий имкониятларини жадаллик билан кўпайтириш;

— фан-техника тараққиёти ютуқларини тезроқ жорий этиш, илм-фан ютуқларидан кўпроқ фойдаланадиган ишлаб чиқаришларни ўзлаштиришга ва халқ хўжалигини компьютерлашга ўтиш;

— аҳолининг иш билан ғоят тўла-тўкис ва самарали таъминланиши, касб ўргатиш, кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, ишсизликни камайтириш чора-тадбирлари комплексини амалга ошириш;

— пул муомаласини ва истеъмол бозорини нормаллаштириш, аҳолини ва ижтимоий жиҳатдан ночор табақаларни асосий турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари билан, энг зарур моллар, дори-дармонлар билан кафолатли равишда таъминлаш;

— ижтимоий муаммоларни ҳал этишга ва атроф-муҳитни муҳофаза қилишга моддий ҳамда молиявий ресурсларни биринчи галда ажратиб бериш.

Ушбу вазифаларни бажаришда ортиқча меҳнат ресурслари бўлган районларга имкони борича яқинлаштириб қурилган ва асосан халқ истеъмоли моллари, деҳқонлар ва якка ёрдамчи хўжаликлар учун кичик механизация воситалари ишлаб чиқаришга, қишлоқ хўжалик хом ашёси ва ярим тайёр маҳсулотларни тайёр маҳсулотларга айлантиришга мўлжалланган замонавий технологияси бўлган ихчам, тез ўзгартириш мумкин бўлган корхоналарни барпо этиш бош йўл бўлиши керак. Хорижий шериклар билан биргаликда корхоналар қуриш учун ҳамма жойда шарт-шароит яратиш зарур, бу эса илғор технологияни ўзлаштиришга, хўжаликни ташкил этиш ва бошқаришда жаҳон тажрибасини эгаллашга, миллий кадрларни тайёрлашга имкон беради. Асосан халқнинг бугунги ва истиқболдаги манфаатларига жавоб берадиган корхоналар қурилсин.

Партия ташкилотлари ҳокимият ва бошқарув идораларининг халқ ҳунармандчилиги ва бадиий ижодкорлигини, халқ усталари ва омилкорларининг буюмларида намоён бўлган ўзига хос маданиятни тиклашдаги ишини ўз ихтиёрларидаги барча сиёсий воситалар билан қўллаб-қувватлайдилар.

Коммунистлар ҳозирги шароитларда жумҳурият иқтисодиётини ривожлантиришнинг энг истиқболли йўли юксак меҳнат интизоми ва иқтисодий масъулиятга асосланган ана шу иқтисодиётнинг кўп укладлигидир, деб ҳисоблайдилар. Саноатнинг базавий тармоқларида, ҳаво ва темир йўл транспортида, алоқада, бош коммуникацияларда давлат мулкчилиги устун мавқени эгаллаши керак. Бошқа тармоқларда акционер мулкчилиги, кооператив, жамоа мулки, шахсий ва хусусий мулк давлат мулки қатори тенг шароитларда бўлиши лозим. Ўзбекистон Компартияси мулкни давлат ихтиёридан олиш йўлини қўллаб-қувватлаб, мазкур жараён меҳнат жамоалари аъзоларининг манфаатларини, ташаббускорлик ва тадбиркорликнинг ўсишини ҳисобга олиб, иқтисодий мақсадга мувофиқлик қоидалари негизида амалга ошишини ҳимоя қилади.

Замонавий аграр сиёсат масалалари Ўзбекистон Компартияси учун марказий масалалардир. Бу ўринда энг асосий вазифа — барча маҳсулот етиштирувчилар меҳнатини рағбатлантиришдан, уларнинг меҳнат пировард натижаларидан манфаатдорлигини оширишдан, ҳам жамоа хўжаликлари, ҳам оилавий ва шахсий хўжаликларнинг мустақиллиги ва моддий базасини мустаҳкамлашдан иборатдир.

Биз аграр секторга сармоя сарфлашни кўпайтиришга эришишни, етиштирилган маҳсулотга иқтисодий жиҳатдан эркин, асосланган харид нархлари белгилашни, қишлоқ хўжалиги жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштиришни, илғор агротехника усулларини жорий этишни, ернинг унумдорлигини оширишни ва унинг ирригация-мелиорация ҳолатини яхшилашни зарур деб ҳисоблаймиз.

Ер ва сув ресурсларининг чекланганлигини, шунингдек, хўжаликни кўпчилик жамоа бўлиб юритиш тарихан таркиб топганини ҳисобга олиб, коммунистлар ерга хусусий мулкчиликни жорий этиш мумкин эмас, деб ҳисоблайдилар.

Кооператив жамоа хўжалигининг келажаги бор, бундай хўжаликларда ижара, пудрат, деҳқон хўжалиги сингари меҳнатни ташкил этишнинг шакллари устун даражада ривожланади.

Компартия ер ва сув ресурсларидан авайлаб-асраб, самарали фойдаланиш зарур деган собит фикрдадир. Айни вақтда Ўрта Осиё минтақаси учун қўшимча сув ресурслари тўғрисида Иттифоқ давлат органларининг қарорлари қабул қилинишига эришиш учун ҳаракат қилаверади. Коммунистлар пахта яккаҳокимлигини рад этиб, деҳқон қайси экинни ва қачон экиш лозимлигини ўзи танлаб олиши учун имконият яратиб бериш тарафдоридирлар. Маҳаллий шарт-шароит ҳисобга олиниб, энг кўп даромад берадиган ва қишлоқ аҳлининг жуда банд бўлишини таъминлайдиган экинлар далалардан биринчи галда ўрин олиши керак. Илмий жиҳатдан асосланган алмашлаб экишни жорий этиш, қишлоқ хўжалик экинларини етиштириш ва йиғиштириб олишни механизациялаш муаммолари янги иқтисодий асосда ҳал этилиши лозим.

Қишлоқ хўжалигининг мева-сабзавот тармоғи, қайта ишлаш саноати моддий-техника базасини мустаҳкамлашга, жумҳурият аҳолисини тўла таъминлаш билан бир қаторда Иттифоқ ва жаҳон бозорларида маҳсулот сотишни кўпайтириш мақсадида омборхоналар ва фирма дўконлари шохобчаларини барпо этишга эришиш зарур. Чорвачилик шахсий ва жамоат секторининг озуқа базасини мустаҳкамлаш зарур.

ССЖИ ВАЗИРЛАР КЕНГАШИДА

ОЛИМПИА КОМИТЕТИНИНГ ЯНГИ МАҚОМИ

«Жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги ССЖИ Қонунини бажариш мақсадида Иттифоқ ҳукуматининг қарорига биноан ССЖИ Олимпиа комитети ССЖИ Давлат спорт комитети қарамоғидан чиқарилди. Бу мазкур ташкилот фаолиятининг ижтимоий руҳига ва олимпиа хартиясининг қоидаларига мос бўлиб тушади.

ССЖИ Олимпиа комитетига, жумладан унинг мақсад ҳамда вазифаларига мос келадиган ташқи иқтисодий фаолиятни бевосита амалга ошириш, халқаро спорт алоқаларини ривожлантириш йўлида маблағларидан фойдаланадиган валюта жамғармасини ташкил этиш, спортчиларни олимпиа ўйинларига тайёрлаш ва унинг низомида назарда тутилган бошқа мақсадларни рўёбга чиқариш ҳуқуқи берилади.

Файласуфларнинг Бутуниттифоқ конференцияси

Тошкентда «Ҳозирги замонда инсон муаммолари» мавзусида Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси бўлиб ўтди. Унда Москва, Олмаота, Волгоград, мамлакатимизнинг кўплаб бошқа шаҳарларидан келган файласуф олимлар ва социологлар иштирок этишди. Конференция ССЖИ файласуфлар жамияти ва унинг Ўзбекистон бўлими, В. И. Ленин номли Тошкент давлат дорилфунуни, Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг Фалсафа ва ҳуқуқ илмгоҳи, шунингдек Сиёсатшунослик ва бошқарув илмгоҳининг ташаббуси билан ўтказилди.

Ялпи ва алоҳида-алоҳида ўтказилган мажлисларда маркгча-ленинча фалсафанинг долзарб масалалари муҳокама қилинди. Конференцияда мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг энг муҳим муаммоларини ҳал этишга олимларнинг куч-ғайратларини сафарбар қилиш зарурлиги таъкидланди. Нотиқлар давр файласуфлар, социологлар, сиёсатшунослар тадқиқот фаолиятининг самарадорлигини оширишни тақозо этаётганини ҳам таъкидладилар.

(ЎзТАГ).

ҚУРИЛМА ИШГА ТУШИРИЛДИ

ҚАРШИ, 24 декабрь. (ЎзТАГ мухбири). Бугун Муборак газни қайта ишлаш заводида корхонадаги энг кучли — ҳавони зарарли чиқиндилардан тозалайдиган қурилма фойдаланишга топширилди. У ҳар йили Ўзбекистон жанубидаги конлардан бу ерга келаётган 2,5 миллиард кубометр газни аралашмалардан тозалаб беради.

Афсуски, бу воқеа бир йил илгари рўй бериши керак эди. «Муборакгазпромстрой» трестининг жамоаси ускуналар бир маромда етказиб берилмаганлиги сабабли кўпинча беиш қолиб кетди.

Қурилма 20 йилдан бери ишлатиб келинган ва муддати тугаган дастлабки блокларнинг ўрнини эгаллади. У бу ердан Ўрта Осиё ва Россия Федерацияси халқ хўжалиги объектларига юборилаётган табиий газнинг сифатини яхшилайди.

5

Компартия шахсий ёрдамчи хўжаликларни бундан буён ҳам мустаҳкамлаш масалаларини энг муҳим вазифа деб билади. Шу муносабат билан жумҳуриятдаги ҳамма жойларда томорқалар саҳнини 0,25 гектарга етказиш зарур. Шахсий хўжаликларнинг кенгайтирилиши уй-жой қурилиши ва аҳолини уй-жой билан таъминлаш, ижтимоий ишлаб чиқариш соҳасида меҳнат қилиш имконияти бўлмаган кўп болали оналарни иш билан таъминлаш, оилалар ўзини ўзи озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашини кўпайтириш ҳамда озиқ-овқат бозорини мўлкўл қилиш масалаларини ҳал этиш имконини беради. Компартия буни қишлоқ аҳолиси ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этилишининг муҳим қисми деб билади.

Партия ташкилотлари деҳқонларнинг манфаатларини ҳимоя қилишда шахсий ёрдамчи хўжаликлар эгалари уюшмаларининг фаолиятини фаол қўллаб-қувватлайдилар, техника билан жиҳозлашда, қурилиш материаллари, ёш чорва моллари, уруғликлар, ем-хашак ва қишлоқ аҳли учун зарур бўлган бошқа ресурслар билан таъминлашда реал ёрдам бериш йўлини тутадилар. Ушбу уюшмалар бозорга ўтиш даврида деҳқонни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этиш ва унга мадад бериш масалаларини ўз зиммасига олиши керак.

Компартия қишлоқни ижтимоий жиҳатдан қайта қуришни, қишлоқ аҳолиси меҳнати ва турмуши шарт-шароитини яхшилашни аграр сиёсатнинг бош вазифаларидан бири деб билади. У қишлоқнинг ижтимоий қиёфасини мустаҳкамлашга ва ривожлантиришга қаратилган маблағ ажратиш ва кредит сиёсатини қўллаб-қувватлайди, қишлоқ уйларини сув билан таъминлаш ва газлаштириш муаммоларини тубдан ҳал этиш учун қўшимча капитал маблағлар, моддий ресурслар сарфланишига эришаверади.

Ўзбекистон Компартияси белгилаб қўйилган тадбирларнинг амалга оширилиши жумҳуриятнинг чинакам иқтисодий мустақиллигини таъминлашга, ишончли иқтисодий шерик сифатида унинг обрў-эътибори кўтарилишига имкон беради, умумиттифоқ ва жаҳон бозорларида унинг мавқеини кучайтиради, деб ҳисоблайди.

Аҳоли фаровонлигини ошириш, ҳар бир киши учун муносиб шароитларни таъминлаш—Ўзбекистон Компартиясининг бош мақсадидир

Иқтисодиётнинг инсон эҳтиёжлари томон туб бурилишини таъминлаш, ижтимоий адолат принципларини қарор топтириш бизнинг стратегик йўлимиздир. Партия ташкилотлари ишчилар, деҳқонлар ва зиёлиларнинг меҳнатдаги ташаббускорлиги ва тадбиркорлигини ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлайдилар. Коммунистлар унумли меҳнатни рағбатлантиришни мустаҳкамлашга, меҳнат, дам олиш, бепул билим олиш ва медицина хизматидан фойдаланиш ҳуқуқлари таъминланиши учун ишончли кафолатлар жорий этилишига эришадилар.

Компартия фаол ижтимоий сиёсат ўтказилишига эриша боради. Коммунистлар давлат идораларининг вазифаси тақсимлаш муносабатлари системаси орқали, солиқ сиёсати, имтиёзлар, аниқ мақсадга мўлжалланган инвестициялар ва бошқа иқтисодий омиллар орқали одамларнинг турмуш даражаси кескин фарқ қилиб қолишига йўл қўймасликдан иборат, деб биладилар. Аҳоли айрим табақаларининг бойиб кетиши бошқа табақаларнинг қашшоқланиши ҳисобига бўлишига имкон берадиган заминни истисно этиш муҳимдир.

Коммунистлар одамларнинг юксак онги ва масъулиятига асосланган интизом ҳамда тартибни мустаҳкамлашни таъминлаш, чайқовчилик ва порахўрликка, ошна-оғайнигарчилик ва маҳаллийчиликка, «пинҳоний иқтисодиёт»га қарши қатъий кураш олиб бориш, бунинг учун ҳаётимиздаги бундай ҳолларга барҳам бериш мақсадида ҳуқуқий давлатнинг барча имкониятларидан фойдаланиш зарур, деб ҳисоблайдилар.

Ўзбекистон Компартияси бозорга ўтиш шароитларида аҳолининг, биринчи галда унинг кам таъминланган табақаларининг ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этилиши юзасидан аниқ-равшан тадбирларни амалга оширишга эриша боради. Аҳолини тирикчилик учун зарур бўлган нарсалар билан таъминлаш, турмушнинг қимматлашуви ўрнини одамларни кундалик зарур моллар билан таъминлаш йўли билан қоплаш имконини берадиган давлат кафолатлари, пенсиялар, нафақалар, стипендиялар ва жамғармаларни ҳам қўшиб даромадларни индекслашни жорий этиш юқоридаги тадбирларнинг негизини ташкил этиши лозим.

Бозор муносабатларига ўтиш шароитида аҳолини иш билан таъминлаш муаммосининг ҳал этилиши жуда катта аҳамиятга моликдир. Компартиянинг ташаббуси билан ишлаб чиқилган «Иш билан таъминлаш» жумҳурият давлат дастури ана шу ишнинг таркибий қисмидир.

Иш ўринларини барпо этиш вазифаларини ҳал қилишда маҳаллий аҳолининг миллий-маданий турмуш тарзи, оилаларнинг анъанавий кўп болалилиги, оиланинг ўзи туғилиб ўсган жойга тарихан содиқлиги ҳисобга олиниб, шунга мос келадиган корхоналар ривожлантирилиши керак.

Компартия давлат аёллар болаларни тарбиялашдек ўз зиммаларидаги асосий вазифани меҳнат, ижтимоий фаолият билан биргаликда муваффақиятли қўшиб олиб боришлари, оғир ва зарарли ишларда аёллар меҳнат қилишини кескин камайтириш, касаначилик меҳнатини ривожлантириш, келажакда эса зарур имкониятлар вужудга келтирилиши билан болали оналарга қисқартирилган иш ҳафтасида меҳнат қилиш имкониятини яратиш учун хотин-қизларни иш билан таъминлаш, уларга касб-ҳунар ўргатиш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашга қаратилган кафолатлар системасини жорий этиш керак, деб ҳисоблайди. Оналик ва болаликни муҳофаза этишга, болалар ўртасида ўлимни камайтириш чораларини амалга оширишга алоҳида эътибор берилиши лозим.

Ўзбекистоннинг келажаги кўп жиҳатдан ёшларга боғлиқдир. Компартия ёшлар ўртасида кўпгина муаммолар тўпланиб қолганлигини ҳисобга олиб, Ёшлар сиёсати тўғрисидаги қонунни тезроқ қабул қилиш, ёшларнинг барча гуруҳлари учун ўқиш, меҳнат қилиш, касбда камол топиш ва турмуш неъматларидан фойдаланишда тенг имкониятларни ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни таъминлаш тарафдоридир. Коммунистлар ёшларга хос бўлган ижодий изланиш, ташаббускорлик, тадбиркорликни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлайдилар, ёшлар корхоналари, кооперативлари, илмий-техникавий ва маданий марказларнинг оёққа туришида, ёшларнинг тўлақонли дам олиши ва ҳордиқ чиқаришини ташкил қилишда ёрдам берадилар.

Коммунистлар ёш оилаларнинг улғайиши ва мустаҳкамланиши учун қулай шарт-шароитни вужудга келтиришга катта аҳамият берадилар. Биз ёш оилаларга бериладиган имтиёзларни кенгайтириш, уларга имтиёзли шартларда қарз бериш, оилалар учун ётоқхоналар тармоғини жадаллик билан кенгайтириш, ёшларнинг уй-жой қурилиши комплексларини ривожлантириш тарафдоримиз.

Компартия кадрлар тайёрлашнинг таркиб топган давлат системасини тубдан қайта кўриб чиқиш зарур, деб ҳисоблайди. Мактаб ўқувчиларини барвақтроқ касб-ҳунарга йўналтириш, ғоят иқтидорли болалар учун ўқув юртлари очиш, ўрта ва олий мактабнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, кадрлар тайёрлашга хўжалик ҳисобини жорий этиш нуфузли йўналишлар бўлиши керак. Бу ўринда маҳаллий миллатга мансуб кишилардан малакали ишчи кадрлар ва мутахассисларни жадал тайёрлашга, уларни

6

жумҳуриятдан ташқарида, шу жумладан иқтисодий жиҳатдан тараққий этган мамлакатларда ўқитишга алоҳида эътибор берилиши лозим.

Ўзбекистон Компартияси аҳолининг уй-жой шароитларини яхшилаш масалаларига биринчи даражали аҳамият беради. Якка тартибда уй-жой қурилишини авж олдиришга алоҳида эътибор берилиши керак, бундай қурилишларга имтиёзли тарзда қарз бериш, қурилиш материаллари билан таъминлаш, инженерлик коммуникациялари тармоғини бунёд этишдан иборат давлат тадбирлари комплекси амалга оширилиши лозим. Қаҳрамон оналар, уруш ва меҳнат ногиронлари рўйхатга олинганидан кейин бир йил ичида уларга ер участкалари ажратиб бериш зарур бўлади. Жумҳуриятда миллий меъморчилик анъаналарини ва шаҳар қурилишига оид ҳозирги талабларни ҳисобга олиб шаҳар хўжалигини таъмирлаш ва қишлоқларни ободонлаштириш юзасидан батафсил режани амалга ошириш даркор.

Компартия одамлар соғлиғини сақлаш ва меҳнаткашларни жисмоний тарбиялаш бутун ишини тубдан яхшилашга собитқадамлик билан эришиб бораверади. Соғлиқни сақлаш хизматини тубдан ислоҳ қилиш, даволаш — дарднинг олдини олиш муассасалари моддий-техника базасини тубдан мустаҳкамлаш, аҳолини ялписига тиббий кўрикдан ўтказиш, чақалоқларни парвариш қилиш, ҳамширалар хизматини йўлга қўйиш, ҳомиладор аёлларга ёрдам бериш марказлари тармоғини вужудга келтириш талаб этилади. Партия ташкилотлари соғлом турмуш тарзини ҳар жиҳатдан тарғиб этадилар, спорт иншоотлари тармоғини кескин кенгайтиришга, болалар ва ёшларнинг жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишини ташкил этишни қайтадан кўриб чиқишга эриша борадилар.

Партия ташкилотлари Ўзбекистон Компартиясининг ташаббуси билан қабул қилинган «Меҳр-шафқат» дастурини амалга ошириш учун олиб борилаётган ишни кучайтирадилар, меҳнат жамоаларининг қариялар уйларини оталиққа олиш, пенсионерларга, кўп болали оналарга, меҳнат шароитлари ноқулай бўлган жойларда ишлаётган кишиларга ўз маблағлари ҳисобидан қўшимча пул бериш ташаббусини ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлайдилар. Ўқувчиларга ва кам таъминланган студентларга бепул нонушталар бериш тадбирларини изчиллик билан ўтказишга эришиб бораверадилар.

Ўзбекистон Компартияси жумҳурият олдида турган иқтисодий ва ижтимоий муаммоларни ҳал қилиш регионидаги ғоят ноxуш экология вазиятини тубдан яхшилашга доир кечиктириб бўлмайдиган чоралар кўриш зарурати билан чамбарчас боғлиқ деб ҳисоблайди. Шу чораларни амалга оширишни ўзининг ҳозирги ва келажак авлодлар олдидаги бурчи деб билади.

Биз замонавий технологиялар асосида табиий ресурслардан илмий асосда фойдаланишни, инсоннинг яшаш муҳити юксак сифатли бўлишини таъминловчи кенг қамровли дастур, яъни табиатдан оқилона фойдаланиш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш комплекс дастурининг тарафдоримиз. Корхоналарнинг экология паспортларини жорий этиш шундай тадбирни шакллантириш, табиатни муҳофаза қилиш сиёсатини янги поғонага ўтказиш асоси бўлиб қолиши керак.

Коммунистлар қуриб йўқ бўлиб кетиш хавфи остида қолган Оролни қутқариб қолишга, Оролбўйидаги экология ва санитария вазиятини соғломлаштиришга бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар ва бу вазифалар қўшни иттифоқдош жумҳуриятлар билан, бутун мамлакат ёрдамида, жаҳон ҳамжамияти иштирокида мустаҳкам ҳамкорликда ҳал этилишига ҳаракат қиладилар.

Ўзбекистон халқларининг ақлий ва маданий имкониятини маънавий жиҳатдан янгилаш, тўла намоён этиш учун

Ўзбекистон Компартияси ҳар бир шахсни ва умуман жумҳуриятимиз халқини ақлий ҳамда маънавий жиҳатдан ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилишни ўз фаолиятининг асосий йўналишларидан бири, деб ҳисоблайди. Коммунистлар барча фуқаролар маданий қадриятлардан баҳраманд бўлиши, маънавий соҳадаги қашшоқликни тугатиш, замонавий санъат, ўзбек миллий маданияти ва халқ ижодиётини ривожлантириш ҳамда бойитиш, анъаналарга эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш, тарихий ёдгорликларни сақлаш, уларни таъмирлаш, «Мерос» дастурини амалга ошириш тарафдоридирлар.

Барча поғоналардаги партия комитетлари минтақанинг тарихий тараққиётидаги «оқ доғлар»ни холисона ўрганишга, жумҳуриятнинг қонунга хилоф равишда қатағон қилинган фуқароларини сиёсий жиҳатдан оқлаш ишларини давом эттиришга кўмаклашишга тайёрдирлар.

Биз халқимиз даҳоси яратган ва ғайриқонуний равишда жумҳуриятимиздан ташқарига олиб чиқиб кетилган барча санъат асарлари, нодир қўлёзмалар ўзимизга қайтарилиши керак, деб ҳисоблаймиз.

Компартия жумҳуриятимизда истиқомат қилаётган миллатлар ва элатларнинг миллий-маданий марказлари тармоғини кенгайтириш (байналмилалчилик руҳида тарбиялаш соҳасидаги иш мана шу марказларнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолиши керак), мамлакатимиз барча халқларининг маънавий жиҳатдан ўзаро бойиши ва бундай алоқаларнинг кенгайиши тарафдоридир. У қадимий халқ анъаналари, байрамлари ва расм-русумлари қайси миллатга мансублигидан қатъи назар, қайта тикланишини қўллаб-қувватлайди.

Коммунистлар санъат ва маданият тижоратлашуви жараёни бошланаётганига қарши чиқадилар ҳамда улар ҳаёсизлик ва зўравонликни, паст савиядаги маданиятнинг зарарли таъсирини, одоб тушунчасининг маънавий асослари ва миллий руҳига, инсонпарварлик ва ахлоқ принципларига зид тарғиботдан аҳолини, айниқса, ёш авлодни сақлаш учун барча ижтимоий-сиёсий тузилмалар билан ҳамкорлик қилишга тайёрдирлар. Ёшларда меҳнатсеварлик ва меҳр-мурувват, катталарга ҳурмат, ватанпарварлик ва байналмилалчилик сингари фазилатларни шакллантириш, бу ишда оила, мактаб ҳамда бутун жамиятнинг мавқеини ошириш масалалари партия ташкилотларининг диққат марказида қолади.

Ўзбекистон Компартияси жумҳурият зиёлилари, уларнинг истеъдодли намояндалари жамиятимизни маънавий ва ахлоқий жиҳатдан янгилашга қўшаётган бебаҳо ҳиссасини юксак қадрлайди. Партия ташкилотлари ижодкор ва илмий зиёлилар билан амалий алоқаларини бундан буён ҳам ривожлантирадилар ва чуқурлаштирадилар, қобилиятли ёшларнинг ўсишига, уларнинг истеъдоди ва ижодий имкониятлари намоён бўлишига ҳар томонлама кўмаклашадилар.

Биз мавжуд илмий-техникавий имкониятдан самарали фойдаланиш, истиқболли кашфиётлар ва ишланмаларни жуда қисқа муддат ичида жорий этадиган уюшмалар, жумҳурият эга бўлган ақл-заковат кишиларини ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоя қилиш, муаллифлик ҳуқуқи системалари тузилиши, шу муносабат билан мавжуд қонунлар қайта кўриб чиқилиши тарафдоримиз. Биз одамлар онгида ақлий имкониятларни жадал ривожлантирмай жумҳуриятимизнинг чинакам мустақиллиги ҳамда гуллаб-яшнашини таъминлаш мумкин эмаслиги хусусида теран ва равшан тушунчани қарор топтириш зарур деб ҳисоблаймиз.

7

Компартия бу мақсадларга эришиш учун бошқа жумҳуриятлар ҳамда хорижий мамлакатлар билан илмий ҳамкорликни ривожлантириш ва такомиллаштириш, мамлакатимизнинг ҳамда хорижий мамлакатларнинг етакчи илмий, ўқув марказларига юбориладиган ёш истеъдодли олимлар, мутахассислар сонини кўпайтириш зарур деб ҳисоблайди. Бу вазифаларни ҳал этиш фан ва ижодий бирлашмаларни қўллаб-қувватловчи мустақил жумҳурият валюта жамғармаси тузилиши билан мустаҳкамланиши керак.

Партия ташкилотлари ва комитетлари давлат даражасида кўрилаётган тадбирларни қўллаб-қувватлайдилар ҳамда жумҳурият инженерлари ва иқтисодчиларини бозор иқтисодиёти эҳтиёжларига мувофиқ қайта ўқитишда бевосита иштирок этадилар.

Компартия ижтимоий фанларни қайта қуриш, уларнинг жумҳурият ва айрим минтақаларни ривожлантириш истиқболларини белгилашдаги мавқеини ошириш, ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий жараёнларни олдиндан аниқлаш зарур деб ҳисоблайди. Турли ижтимоий гуруҳларнинг манфаатларни аниқлаш ва ҳисобга олиш учун жамоатчилик фикрини ўрганувчи жумҳурият марказини ташкил этиш ташаббуси билан чиқади.

Компартия халқ таълими соҳасида умумтаълим ва олий мактабларни чуқур ислоҳ қилиш, миллий анъаналарни ривожлантириш ҳамда ёш авлодни ўқитиш ва уни тарбиялашда жаҳон тажрибасидан фойдаланиш тарафдоридир. У ўқув юртлари ва илмий муассасалар мустақиллиги ривожланишини, ташкилий шаклларининг хилма-хиллигини, ўқувчилар ва талабаларнинг ҳуқуқлари кенгайишини, уларнинг ўзини ўзи бошқарувга интилишини қўллаб-қувватлайди ва рағбатлантиради. Айни вақтда у ўқув юртларининг ўқув-тарбия вазифаларини ҳал этишга халақит берадиган сиёсий эҳтирослар майдонига айланишига қатъиян қаршидир. Компартия, шунингдек, ижтимоий фанларни ўқитишда ундан Советларга ва коммунизмга қарши ғояларни тарғиб қилиш, тарихни сохталаштириш ҳамда сиёсий найрангбозлик мақсадида минбар сифатида фойдаланишга йўл қўйиб бўлмайди, деб ҳисоблайди.

Компартия маданият, фан ва халқ маорифини ривожлантиришга маблағ ажратишнинг қолдиқ принципини бартараф этиш учун курашади ҳамда жумҳурият ва маҳаллий бюджетлар ҳисобидан, корхоналар, ширкатлар, жамоатчилик асосида иш олиб бораётган хайрия жамғармалари ҳамда бошқа жамғармалар маблағларини жалб этиш билан уларга биринчи галда ёрдам берилишига эришиш учун ҳаракат қилади. Мазкур соҳаларда банд бўлган ходимларнинг моддий аҳволини яхшилашга, уларнинг жамият олдидаги обрўйини оширишга, ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишга ҳар томонлама кўмаклашади.

Компартия фан тўғрисидаги, халқ таълими тўғрисидаги қонунларнинг лойиҳаларини, маданият ва маънавий тарбия тўғрисидаги қонун лойиҳасини қонун чиқаришда ташаббус кўрсатиш тариқасида жумҳурият Олий Кенгашига тақдим этиш зарур, деб ҳисоблайди. Компартия илмий-материалистик дунёқарашни ҳимоя қилар экан, ўтмишда динга нисбатан йўл қўйилган ўзбошимчалик ҳаракатларидан воз кечади ва Виждон эркинлиги тўғрисида қабул қилинган ССЖИ Қонунини қўллаб-қувватлайди. У умумбашарий қадриятларни қарор топтириш ишида барча диний ташкилотлар билан ҳамкорлик қилишга тайёр, диний ташкилотларнинг ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётда қатнашишлари тарафдоридир. Компартия айни вақтда диндорларнинг диний туйғуларидан жамиятга қарши, давлатга қарши мақсадларда фойдаланишга уринишларни қоралайди.

Ўзбекистон Компартияси жамият турмуши барча соҳаларини қайта қуриш, жумҳуриятимизда яшаётган барча кишиларнинг хавфсизлиги, фаровонлиги ва осойишталиги миллатлараро муносабатларни уйғунлаштиришга кўп жиҳатдан боғлиқ эканлигини тўла англайди. У жумҳуриятда миллатлараро муносабатларга тааллуқли ҳар қандай масала фақат ССЖИ Конституцияси, Ўзбекистон ССЖ ва Қорақалпоғистон МССЖ Конституцияси доирасида, сиёсий усуллар, ишонтириш йўли, бевосита мулоқот орқали ҳал қилиниши керак, деган чуқур эътиқодга асосланади.

У Ўзбекистон ССЖнинг Давлат тили тўғрисидаги қонун режали асосда ва сўзсиз амалга оширилиши, жумҳуриятимиздаги барча халқлар тилларига ҳурмат билан муносабатда бўлиниши ва бу тилларнинг ривожланиши, миллатлараро алоқа ва ССЖИ халқларининг ҳамкорлик тили сифатда рус тилидан фойдаланиш учун курашади. Ўзбек тилини ўрганишга доир давлат дастурини бажариш учун барча шарт-шароитларни вужудга келтириш зарур деб ҳисоблайди. Оммани Ватан ва жаҳон маданиятининг энг яхши намуналари билан ошно қилиш мақсадида эски ўзбек ёзувини, хорижий тилларни ўрганишда кўмаклашади.

Ўзбекистонда яшаётган барча миллат кишиларининг манфаатларини ўзаро ҳурматлаш ва улар билан ҳамкорлик қилишнинг бузилмас қоидалари миллий сиёсатнинг негизини ташкил этиши керак. Жумҳуриятимиздаги барча халқлар ва майда миллатларнинг ўзига хос миллий маданий одатларини, тили, маданияти, анъаналари, тарихий ёдгорликлари ва табиий муҳитини сақлаб қолиш, ёш авлодга она тилида таълим бериш ҳуқуқини тан олиш фуқаролар тинчлиги ва тотувлигининг мустаҳкам кафолатидир.

Жумҳурият фуқароларини жипслаштириш — Ўзбекистон Компартияси сиёсатининг асосий мақсадларидан бири. Биз инсон ҳуқуқлари устунлиги учун, миллати ёки тилига қараб баъзиларга имтиёзлар берилишига, бошқа кишиларнинг ҳуқуқлари камситилишига қарши, уларнинг шани ва қадр-қиммати ҳимоя қилиниши таъминланиши учун курашаверамиз. Биз Ўзбекистоннинг барча фуқаролари сиёсий турмушда фаол қатнашишлари учун, партия идораларида, давлат ҳокимияти муассасаларида ва жумҳурият бошқарувида турли миллат вакиллари бўлиши учун курашаверамиз. Партия ташкилотлари миллатчилик ва шовинизм кўринишларига қарши, айримачилик ва миллий маҳдудликни тарғиб этаётганларга, байналмилалчилик соҳасида орттирган ютуқларимизни камситаётганларга қарши муросасиз кураш олиб боради.

Ўзбекистон Компартиясини янгилаш ва демократиялаш учун

Ўзбекистон Компартиясини янгилаш уни демократиялаш билан узвий боғлиқдир. Бундан мақсад коммунистларни партия турмушининг марказига қўйиш, партия сиёсатини ишлаб чиқишда ва уни амалга оширишда партиялилар оммаси бевосита иштирок этишини таъминлашдан иборат.

Жумҳурият Компартияси партия ички турмушида ўзини ўзи бошқарувни таъминлайдиган, партия билан ҳар бир коммунист манфаатларини уйғунлаштирадиган, эркин фикрлашга, турли нуқтаи назарларни таққослашга, ошкора танқид ва ўзини ўзи танқид қилишга, онгли интизомга имкон берадиган демократик централизм принципига амал қилади.

8

Жумҳурият Компартияси ўз негизи — бошланғич партия ташкилотларининг ҳуқуқларини кенгайтиришга, уларнинг фаоллиги ва мустақиллигини оширишга алоҳида эътибор беради. Биз партия ташкилотларининг ҳудудий — ишлаб чиқариш принципи нуқтаи назаридан тузилиши сақлаб қолинишининг қатъий тарафдоримиз. Айни вақтда жумҳурият учун истиқомат жойларда сиёсий ишларнинг алоҳида долзарблигини ҳисобга олиб, аҳоли манзилгоҳи, маҳалла ёки даҳаларда яшаётган коммунистларни фаолият кўрсатадиган кучли ҳудудий партия ташкилотларига бирлаштириш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Партиянинг таянч бўғини — ноҳия ҳамда шаҳар партия ташкилотларининг иш шакллари ҳамда услубларини янгилашга, Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят партия ташкилотларининг ўз ички турмушидаги масалаларни ҳал этишга доир ҳуқуқлари ва мустақиллигини кенгайтиришга алоҳида эътибор берилади.

Янги сиёсий вазият Ўзбекистон Компартияси марказий идоралари олдига юксак талаблар қўймоқда. Уларнинг фаолиятида рўй-рост ва принципиал фикрлашув, кенг ошкоралик, қарорлар қабул қилишда чинакам баҳамжиҳатликни бундан буён ҳам қарор топтириш лозим. Партия қўмиталари комиссияларининг ишнинг устун йўналишлари соҳасидаги мавқеини сифат жиҳатидан янги даражага кўтариш зарур.

Ўзбекистон Компартияси коммунистларнинг хилма-хил тузилмалар — партия ташкилотлари котибларининг кенгашларини, партия клубларини, ижтимоий-сиёсий марказларни, ветеранлар кенгашларини ҳамда қизиқиш ва муаммолар юзасидан партия аъзолари бирлашмаларининг турли шаклларини ташкил этиш ҳуқуқини эътироф қилади.

Ўзбекистон Компартияси ўз сафларига янги кучлар, биринчи навбатда меҳнат кишилари, ёшлар, қайта қуришнинг фаол тарафдорлари келиб қўшилиши учун алоҳида ғамхўрлик қилади. Компартия қўмиталар ва ташкилотлар, партия оммавий ахборот воситалари орқали ўзининг дастурий мақсадлари ҳамда вазифаларини, уларнинг жозибасини аҳоли кенг табақаларига тушунтиради, уларни қўллаб-қувватлаётган кишиларда партия билан ўз тақдирини боғлашга бўлган эҳтиёжни шакллантиради.

Партиянинг обрўси — унинг асосий принципини: халқ манфаатлари — партия манфаатларидир, деган қоидани рўёбга чиқаришдадир. Партия ўз кучи, аввало, меҳнаткашлар оммасининг қўллаб-қувватлашида эканлигини билади.

Компартия ўзининг барча аъзоларини омма ўртасида сиёсий иш олиб бориш, халқнинг турли табақалари билан мулоқот қилиш, одамларни ҳақиқат кучи, далил-исботлар ва амалий ишлар билан жалб этиш санъатини эгаллашга даъват этади.

Кадрлар сиёсати масалалари Компартия учун принципиал масалалар бўлиб қолади. Партия учун янги вазиятда унинг қўмиталари ва ташкилотлари Компартия позициясида турган муносиб коммунистлар ҳамда партиясизларга тавсиялар бериш ҳуқуқидан воз кечмасликлари, айни вақтда уларнинг давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларидаги, мафкуравий муассасалардаги асосий лавозимларга сайланишлари ёки тайинланишлари учун курашишлари, давлат идораларининг ходимларига ўз баҳоларини беришлари, тўрачилик, қариндош-уруғчилик, ошна-оғайнигарчилик, маҳаллийчиликка қарши туришлари шарт.

Ўзбекистон Компартияси Матбуот тўғрисидаги Қонунга мувофиқ ўзининг оммавий ахборот воситалари билан ҳамжиҳатлигини такомиллаштириб боради. Биз матбуот, телекурсатув ва радиоэшиттириш идораларининг фаолиятини бундан кейин ҳам демократиялаш, хилма-хил фикр ва мулоҳазаларни ёритиш, айни вақтда эълон қилинаётган мақолалар ҳамда эшиттиришларнинг мазмуни, ҳаққонийлиги учун журналистларнинг масъулиятини ошириш тарафдоримиз. Компартия қонун чиқаришда ташаббус кўрсатувчи ташкилот сифатида оммавий ахборот воситаларида маънавий-ахлоқий асосларни кучайтириш тўғрисидаги масалани Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг олдига қўйишни мўлжалламоқда.

Ўзбекистон Компартияси давлат ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларини, ўқув юртларини ҳамда Қуролли Кучларни сиёсатдан холи этиш хусусида жамиятга зўравонлик билан тиқиштирилаётган ғояларга қарши курашади ва уларда партия тузилмалари фаолиятининг тақиқланиши инсоннинг ўз сиёсий қарашларига мувофиқ бирлашишдек конституциявий ҳуқуқларининг камситилиши деб ҳисоблайди.

Коммунистлар бошқача қарашлар ва ғояларга муросасизликни рад этишар экан, Советларга қарши ва экстремизмнинг ҳар қандай кўринишларига қарши қатъий курашадилар, В. И. Ленинга, КПССга ва Ўзбекистон Компартиясига қилинаётган ҳуружларга барча қонуний воситалар билан қарши турадилар.

Жумҳурият Компартияси унинг конституциявий ҳуқуқларини эътироф қиладиган, демократия ва ижтимоий адолат мавқеида турадиган, конституциявий нормалар асосида ва унга мувофиқ иш олиб борадиган ижтимоий-сиёсий ташкилотлар ҳамда ҳаракатлар билан ҳамкорлик қилишга тайёрдир. У айни вақтда миллий адоватни авж олдирадиган экстремист, жамиятга зид кучларга қарши, кескинликни кучайтириш ва аҳволни беқарорлаштиришга уринишларга қарши кураш олиб боради.

Ўзбекистон Компартияси касаба уюшмаларининг партиядан ва давлатдан холи хусусиятига асосланиб, уларнинг мустақиллиги тарафдори бўлиб, уларга ўз ижтимоий базаси манфаатларини бевосита ифодаловчилар сифатида қараб, ўз муносабатларини ҳамжиҳатлик, ўзаро алоқа ва шериклик принципи асосида қуришга интилади.

Партия ва комсомол ташкилотларининг ўзаро муносабатларини сиёсий шериклик, ғоявий муштараклик, Ўзбекистон Коммунистик Ёшлар Уюшмаси мустақиллигини тан олиш, ўзаро ҳурмат ва ишонч принциплари асосида қурилади. Компартия жумҳурият комсомолига ўз сафларини тўлдиришнинг энг яқин резерви сифатида қарайди.

Ўзбекистон Компартияси ветеранлар ташкилотлари билан фаол ҳамкорлик қилиш тарафдоридир. У хотин-қизлар ҳаракатини қўллаб-қувватлайди, хотин-қизларга ўз ижтимоий вазифасини эркин танлаш ҳуқуқи берилиши учун, уларнинг барча даражалардаги қарорларни қабул қилиши ва бу қарорларни бажаришда қатнашиши учун, хотин-қизларнинг вакиллари давлат ва жамоат идораларида кенг кўламда иштирок этиши учун курашади.

* * *

Ўзбекистон Коммунистик партияси коммунистлар ва партиясизларни, жумҳуриятимизнинг барча меҳнаткашларини мазкур Ҳаракат дастурини турмушга татбиқ этиш юзасидан амалий ишларга ғайрат билан киришишга, ўз кучлари, билимлари ҳамда маҳоратларини Ўзбекистон ССЖни ижтимоий-иқтисодий, миллий ва маънавий ривожлантириш вазифаларини рўёбга чиқаришга, унинг мустақиллигини мустаҳкамлашга сарфлашга даъват этади.

• *ССЖИ Давлат банкида*

ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ МУОМАЛАДА СЎМДАН ҒАЙРИҚОНУНИЙ ФОЙДАЛАНИШ ҲАҚИДА

Сўнгги вақтда ССЖИдан ташқарида совет банклари ва корхоналари бир неча ўн миллиард сўмга ёзиб берган сўмга асосланган тўлов ҳужжатлари (ҳисоб-китоб чеклари, векселлар, кафолатли хатлар) пайдо бўлганлиги ҳақида турли манбалардан жуда кўп хабарлар келмоқда. Бунинг устига ана шу мажбуриятларнинг бир қисмига гўё ССЖИ Давлат банки кафолат берган, деб айтилмоқда.

Шу муносабат билан ССЖИ Давлат банки қуйидагиларни маълум қилишни зарур деб ҳисоблайди: амалдаги қонунларга мувофиқ ССЖИдан совет валютаси ва сўм ҳисобидаги тўлов ҳужжатларини олиб чиқиб кетиш амалда тақиқлаб қўйилган бўлиб, фақат валютани назорат қилувчи органларнинг алоҳида рухсати билангина амалга оширилиши мумкин.

Совет банклари ва корхоналарига ССЖИ Давлат банки ҳам, ССЖИ Молия вазирлиги ҳам ҳеч қачон бундай рухсатнома берган эмас. Бунинг устига ССЖИ Давлат банки қўлидаги маълумотларга қараганда, ана шу мажбуриятларнинг кўпи уларни чиқарган банкларнинг ҳеч қандай реал активлари билан таъминланмаган ҳамда кўпинча шунчаки сохта қоғозлардир.

Булар чет элларда муомалада юрган «оқ», «зангори» ва «пушти» чекларга ҳам тўла тааллуқлидир, улар сўмга асосланган сохта мажбуриятлар бўлиб, ССЖИ Давлат банки бундай чекларни ҳеч қачон чиқарган эмас.

ССЖИ Давлат банки бундай мажбуриятларни сотиб олаётган ёки таъминлаш учун қабул қилаётган хорижий банклар, компаниялар ва шахсларнинг эътиборини шунга қаратадики, улар хабардор бўлмаганликлари ёки ортиқча ишониб юборишлари натижасида анча молиявий зарар кўришлари мумкин.

ССЖИ Давлат банки яна шуни таъкидлайдики, ташқи иқтисодий алоқаларнинг бир қанча совет иштирокчилари совет сўми билан ҳақ тўлаш шарти билан хориждан моллар етказиб бериш учун ташқи савдо битимлари тузмоқдалар, бу битимларда совет сўмининг қиймати ССЖИ Давлат банки томонидан белгилаб қўйилган тижорат қиймати даражасидан анча паст бўлмоқда.

ССЖИ Давлат банки ташқи иқтисодий алоқаларнинг совет ва чет эл иштирокчиларига эслатадики, совет сўмининг қийматини белгилаш ва уни ўзгартириш фақат ССЖИ Давлат банкининг вазифасидир, ушбу қоидани бузиб тузилган битимлар ҳуқуқий кучга эга эмас.

Сўм қийматининг сунъий равишда пасайтирилиши совет харидорларининг четдан келтирилган молга ортиқча пул тўлашидан ташқари чет эл фирмаларида совет сўмининг кўплаб тўпланиб қолишига олиб боради, бу пулдан улар кўпинча давлат томонидан бериладиган ёрдам эвазига ушлаб туриладиган нархларда молларни сотиб олиш ва уларни ССЖИдан олиб чиқиб кетиш учун фойдаланишлари мумкин. Бундай моллар одатда чет эл бозорида жуда қиммат туради. Натижада четга мол чиқаришда ҳам, четдан мол сотиб олишда ҳам номутаносиб айирбошлаш қилиш билан боғлиқ «қайчи нархлар» вужудга келади. Бу эса мамлакат учун бевосита валюта нобудгарчилигига олиб боради. Бундай амалиёт пул муомаласига путур етказади, мамлакатда пулнинг қадрсизланиш жараёнларини кучайтиради ва совет валютасининг эркин алмаштирилиш муддатларини чўзиб юборади.

ССЖИ Давлат банки ташқи иқтисодий алоқаларнинг барча совет ва хорижий иштирокчиларига сўмнинг чет эл валютасига нисбатан қийматини ўзгартириш билан боғлиқ сўм асосидаги ғайриқонуний операцияларни тўхтатишни таклиф этади. Совет сўмининг қийматидан фойдаланишнинг белгиланган тартибини бузувчилар амалдаги қонунларга мувофиқ таъқиб этилади.

● ПОЙТАХТИМИЗнинг Халқлар Дўстлиги музейида қорақалпоғистонлик мўйқалам устаси А. А. Шпаденинг шахсий кўргазмаси намойиш этилмоқда. Кўргазмада рассомнинг турли мавзулардаги 100 дан ортиқ асари жой олган бўлиб, уларда қардош қорақалпоқ халқининг ўзига хос урф-одатлари ва ҳаётий манзаралари ўз аксини топган. Суратларда: рассом А. А. Шпаде; кўргазма залида.

Сураткаш В. ТЎРАЕВ.

ТАРҒИБОТЧИЛАР ДАВРАСИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси ижтимоий-сиёсий маркази ва Тошкент вилоят қўмитаси фаолият режаларига мувофиқ 10 декабрдан 15 декабргача ва 17 декабрдан 21 декабргача «Янгиобод» саёҳатчилар базасида агросаноат комплекси, саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ходимлари учун сиёсий ўқув тарғиботчиларининг иккита беш кунлик вилоят семинари бўлиб ўтди.

Семинарларда Тошкент вилояти қишлоқ ноҳиялари ва шаҳарларининг тарғиботчилари иштирок этдилар. Уларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси мафкура бўлими мудирининг ўринбосари, ижтимоий-сиёсий марказ мудири С. Ш. Қурбонов, мазкур марказнинг масъул ходимлари «Сиёсий ўқув қандай бўлмоғи керак?», Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси лекторлик гуруҳи мудири А. М. Жалолов «Социализм, инсон ва бозор» деган мавзуларда лекция ва суҳбатлар ўтказдилар. Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят қўмитаси котиби В. Г. Гордиенко «Тошкент вилоятининг халқ хўжалигини барқарорлаштириш тадбирлари ва Ўзбекистон бозор иқтисодиётига ўтиш принциплари» мавзусида давра суҳбати олиб борди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси мафкура бўлими сектор мудири Ю. М. Каракетов ва шу бўлим масъул ходими В. В. Недоступов «Совет жамияти сиёсий системасида КПСС ва бошқа ижтимоий-сиёсий ташкилотлар. Компартиянинг кўппартиявийлик шароитларидаги фаолияти» мавзусида суҳбатлар ўтказишди, шу мавзуда видеофильмлар намойиш этилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси лектори В. М. Кнопов, «Агроинпекс» ташқи савдо бирлашмаси бош директори О. Г. Пшеничний, Ўзбекистон акционерлик инновацион банки директори ўринбосари В. В. Олексенко бозор иқтисодиётига ўтиш пайтида ташқи иқтисодий сиёсатнинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида батафсил тўхталдилар.

Тошкент вилоят партия қўмитаси мафкура бўлими мудирининг биринчи ўринбосари Ш. И. Шоисломов шу бўлим ходимлари билан ҳамкорликда ҳозирги ижтимоий-сиёсий вазиятда партия қўмиталарининг ғоявий-тарбиявий фаолияти шакллари ҳақида суҳбат олиб борди. Бундан ташқари вилоят прокурори А. М. Маннонов, вилоят суди раиси А. И. Липатов, вилоят бош давлат арбитри А. М. Петреченко, Тошкент вилоят ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. И. Лисунов каби ҳуқуқ муҳофазаси органлари раҳбарлари, Ангрен олтин кони директори Ш. Н. Ножимов, «Резинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарлари Ҳ. А. Асатов ва Б. Ш. Шоюсуповлар ҳам тарғиботчилар билан учрашдилар.

Ўзбекистон ССЖ фалсафа ва ҳуқуқ институти бўлим мудири, ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор М. М. Файзиев, янги Иттифоқ шартномаси ҳақида мунозара олиб борди. Сиёсатшунослик ва бошқарув институти доценти, фалсафа фанлари номзоди М. А. Ортиқов ўтказган суҳбат эса «Ватанпарвар ва байналмилалчиларни тарбиялаш. Миллатлараро муносабатларни уйғунлаштириш йўллари» деб номланди.

Икки беш кунлик семинар машғулотлари мобайнидаги бўш вақтларда тингловчилар учун маданий тадбирлар ҳам ташкил этилди. Якунлар чиқариш чоғида тарғиботчилар томонидан тармоқлар ходимлари учун мана шундай семинарлар тез-тез ўтказиб турилиши истак сифатида таклиф этилди.

Ўқувни тубдан қайта қуриш — мураккаб ва кўпқиррали жараёндир. Бу йил вилоятимизда партия ўқувида машғулотларнинг принципиал жиҳатдан янги сифатини таъминлаб бериши лозим бўлган кенг қамровли тажриба ўтказилмоқда. Бу ўринда гап аввало ўқувнинг ғоявий-назарий даражасини ошириш, тингловчиларда яхлит диалектик-материалистик дунёқарашни шакллантириш ва шу асосда юксак сиёсий маданиятни шакллантириш ҳақида бормоқда.

А. МУҲИТДИНОВ,

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси ва Тошкент вилоят қўмитаси ижтимоий-сиёсий маркази консультанти.

КЛУБДА ХОТИРА КЕЧАСИ

Коммунистик ноҳиясидаги «Политотдел» жамоа хўжалиги клубида корейс маданият маркази жумҳурият композиторлар уюшмаси билан ҳамкорликда Ўзбекистонда ўттиз йилдан буён яшаб ижод қилган бастакор Пак Эн Диннинг 80 йиллигига бағишланган хотира кечасини ўтказишди.

Кечани Ўзбекистон композиторлар уюшмасининг раиси Аҳмад Жабборов очиб, Пак Эн Диннинг ҳаёти, у ёзиб қолдирган мерос ҳақида сўзлади.

— Бастакор ёзган аксарият қўшиқларда халқлар дўстлиги мавзусига такрор-такрор мурожаат этган, — деди Ўзбекистон ССЖ халқ артисти Шариф Рамазонов. — Унинг бошқа миллат вакилларидан дўстлари кўп эди. Шу боис бўлса керак, ижодкор яратган ҳар бир асарда бу мавзу у ёки бу кўринишларда намоён бўлади.

Кечада жумҳурият хор капелласи гуруҳи, «Чен-чун» корейс халқ ансамбли ижросида Пак Эн Диннинг байналмилалликни мадҳ этувчи қўшиқлари янгради.

И. ТОШЕВ.

● Маданий ҳаёт

ИЖОДКОРЛАР ҲАМКОРЛИГИ

Москва Давлат дорилфунуни ҳузурида фаолият кўрсатаётган бадиий ҳаваскорлик жамоалари орасида талабалар опера студияси алоҳида ажралиб туради. Бу жамоа серкуёш жумҳуриятимиз концерт ташкилотлари билан алоқа боғлаган.

Унинг Тошкент Давлат консерваторияси опера студияси билан ҳамкорлиги ҳам яхши самара бермоқда. Ўзаро келишувга биноан олий мусиқа мактаби студияси яқинда ҳамкасблари ҳузурига йўл олган эди.

Истеъдодли ижодий жамоа репертуаридаги энг яхши операларни москваликларга тақдим этиб, кўпчилик ҳурматини қозонди. Бастакор Д. Вердининг «Травиата», Ж. Оффенбахнинг «Гофман эртаклари» операларидан намойиш қилинган саҳналар мароқ билан ижро этилди.

Шуни мамнуният билан айтиб ўтиш керакки, «Травиата» спектаклида талабалар билан бирга Москва мусиқали театрининг етакчи артисти Г. Писаренко роллардан бирини ижро этди.

С. ОДИЛОВА.

● Булар сиздан миннатдор

ЧИН ДИЛДАН РАҲМАТ

Дард ёш танламас экан. Ўзимни бошқа дугоналаримдек ҳамиша соғлом сезиб қувноқ юрардим. Ҳасталигимни ҳис этмасдим. Аммо шамоллаш туфайли бир куни касаллик хуруж қилиб, бошимни ёстиққа етказди. Пойтахтимиздаги 17-шифохона жарроҳлик бўлимининг қўли енгил врачлари Қаҳрамон Ўтбосаров, Владислав Кимлар туфайли мен ҳаётга қайтдим. У ердан чиққанимдан сўнг кўп ўтмай даво олиш учун шаҳримиздаги 6-туғруқхона врачларига мурожаат қилдим. Бу ерда бош шифокор — Евгения Николаевна Осипова, Светлана Ивановна Сергеева, Зарема Бакировна Банбекова ҳамда йирик мутахассис Валерий Владимирович Хачапуридзедек меҳрибон, оқ кўнгил нажоткорлар қўлида дардимга даво топдим. Мен ҳар иккала шифохонада жонкуярлик кўрсатган врачларга чин дилдан раҳмат дейман. Янги йилда уларга омад тилайман.

Дилбар ИЗАТУЛЛАЕВА.

«ЮЛДУЗИ ЮЛДУЗИГА ТЎҒРИ КЕЛСИН-ДА»...

● Воқеий ҳикоя

УРУШ эндигина тугаган, элу-юрт осойишта нафас олиб хонадонларда бирин-кетин тўй-маъракалар бошланган кезлар эди. Бир йилча бурун синфдош дўстим Собирнинг акаси Сойиб ака урушга кетиб, уч ой ўтар-ўтмас чап оёғидан ажралиб, ногирон бўлиб қайтди. Оғир дамлар бўлса ҳам қўшнимиз Мансур амаки ва Мавжуда хола тўнғич фарзандини уйлантириш тараддудига тушиб қолишди. Ойим бичиш-тикишда маҳаллада ном чиқарган бўлиб, кўпчилик кўрпа-ёстиғини ойимга тиктирарди.

Кунларнинг бирида эрталаб нонушта пайтида Мавжуда хола қўлтиғида бўхча билан эшикдан кириб келдилар.

— Айланай, овсинжон, тўйни бошлаб қўйдик. Шу, энди, кўрпа-тўшагини ўз қўлингиздан чиқарсангиз.

Кўп ўтмай тўй ҳам бўлди. Мен, Собир ва яна беш-олти ўн бир-ўн икки ёшли тенгқурлар куёвнавкарларга эргашиб, юк машинасида қишлоққа келинникига борганимизда, чанг ютиб бир-биримизга қилган ҳазил-мутойиба ҳали-ҳали эсимда.

Келин тушган хонадоннинг файзи бошқача бўларкан. Мавжуда хола иззатда, келин эса хизматда. Кун кетидан ой, ой кетидан йил ўтди. Ҳаш-паш дегунча, тўрт йил ортда қолди. Ўшанда Собир билан саккизинчини битириб, тўққизинчига ўтган кезларимиз эди. Бир кун дўстимни мактабга чақириб борсам ҳовлида келинойисининг бақириб-чақираётганининг устидан чиқдим.

— Ўғлингиз эркак эмас, ҳезалак экан, уйлантиргандан кўра эрга берсангиз тўғри бўларди, — деб дашном берарди келин қайнонага.

— Ҳой, келин, оғзингизга қараб гапиринг, ҳали ёшсизлар, сабр қилинг, худо сизларга ҳам атагани бордир. Зотимизда зурриётсиз одам йўқ.

— Ёш умримни бефарзанд ўтказаманми? Ўғлингиз эркак эмас кетаман, вассалом...

Манзура яна чамаси бир йилча турмуш қилди. Беш йилга бориб-бормай, бутун маҳаллага «эрим эркак эмас» деб аюҳаннос солиб кўрпа-тўшагини юклаб, кетиб қолди. Мавжуда хола бир ногирон ўғлига боқиб эзилса, бир келинининг қилмишидан маҳаллада бош кўтаролмай қолганди. Бора-бора дардини унутган бўлди. Лекин бир куни қўшнисидан келини Манзура турмушга чиққанини эшитиб, яраси янгиланди-ю, уни сездирмасликка олиб, ўзича ўғлини уйлантиришни фикр қилди.

Сойиб акани яна уйлантиришди. Келин қўшни маҳалладаги Ориф косибнинг ўтириб қолган тўнғич қизи эди. Бир йил ўтар-ўтмай Мавжуда хола набирали бўлиб, ўзида йўқ хурсанд. Бешик тўйига ҳозирлик кўра бошлади. Гўё маҳаллада ҳижолатдан қутулгану, келинининг тухматидан фориғ бўлганлигидан юзи ёруғ эди. Бешик тўйига эса бор-йўғини тўкиб солди. Кейин эса Сойиб ака Фотима-Зуҳралик бўлди. Ундан кейин ўғил-қиз, дегандек. Ҳозирда саккиз фарзанд: тўрт ўғил, тўрт қизнинг отаси.

Манзура ҳам иккинчи турмушидан олти фарзанд кўрибди.

Мавжуда хола саксондан ошган бўлса ҳам анча бардам. Онам билан ҳамон опа-сингилдек, кирди-чиқдини канда қилмайди. Кечаги дам олиш куни холани яна хурсанд ҳолда кўрдим. Онам билан маслаҳатлашгани чиқибди.

— Айланай, овсинжон, яна тўй қилиб қўйдик. Набирам Нигорани узатяпман, шу кўрпа-ёстиғини ўзингиз қўлдан чиқарсангиз.

— Овсинжон, кўзим хиралашиб қолди, эплолмасман-ов.

— Айланай, мен учун бир амалларсиз...

Мавжуда хола чиқиб кетар экан, ўзича йўл-йўлакай дуо қилган бўлди. «Ишқилиб юлдузи юлдузига тўғри келган бўлсин-да».

Хола чиқиб кетди. Шу тобда Сойиб аканинг бундан қирқ йил бурун хотини Манзура ташлаб кетган пайтдаги ҳолати кўз олдимга келди. Ҳа, Мавжуда холанинг «ишқилиб юлдузи юлдузига тўғри келсинда» деб қилган дуосининг мағзини чаққандай бўлдим.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

● Оржоникидзе ноҳиясида

ҲИССАЛАРИ САЛМОҚЛИ

● ЯҚИНДА «Қибрай» давлат хўжалигининг 2-бўлими ҳудудида кўчма корхона ишга туширилди. Тошкент шаҳар ижроия қўмитасига қарашли халқ истеъмоли буюмларини ва ресурсларини эҳтиётлаш технологияси бўйича тармоқлараро инженер-координация комплекси ҳамда «Стром» кўчма корхонаси биргаликда фаолият кўрсата бошлади. Бу ерда 4 хилдаги сим тўрлар, ғовакли материалдан ишлаб чиқариладиган катта ўлчамли ғиштлар ишлаб чиқарилмоқда. Ҳозиргача 240 минг квадрат метр сим тўр тайёрлаган ишчилар йил охиригача бу кўрсаткични 336 минг квадрат метрга етказишмоқчи. Ғишт тайёрлаш миқдорини эса йил якунигача 65 минг донага етказиш кўзда тутилган.

— Бизда 11 та тўр тўқиш дастгоҳи бор,— дейди корхона директори Х. Афганов.— Хом-ашёни Чуқурсой, Оҳангарон, Донецк ҳамда Свердловск заводларидан оламиз. Айни кунда 12 та дастгоҳга мўлжалланган цех, мих цехи, тайёр маҳсулотни сақлаш омбори шунингдек ишчиларимиз учун ошхона қурилишини бошлаб юбордик.

Маҳсулотни ҳар сменада 1000 квадрат метрга етказишда ишчилардан У. Сафаров, Д. Холматов, С. Турдибоев, И. Юсуповнинг ҳиссаси салмоқли бўлмоқда.

● ҚИБРАЙ қўрғон советида маҳаллий совет депутатларининг ўқув-машғулоти ўтказилди. Унда «Ўзбекистонда маҳаллий ўз-ўзини бошқариш ва халқ депутатлари маҳаллий кенгашлари ҳақида»ги қонун лойиҳаси муҳокама қилинди. Шунингдек, ноҳияда аҳолини фойдали меҳнатга жалб этиш ва буни такомиллаштириш, наказлар бажарилишини ташкил этишда қўрғон ва қишлоқ советларининг роли, қўрғон ва қишлоқ советларида юқори партия ва совет органларидан келган ҳужжатлар, ариза ва шикоятлар билан ишлаш масаласига алоҳида тўхталди. Унда ноҳия совети ташкилий ишлари ва доимий комиссиялари бўлимининг мудири Б. Усмонов, ноҳия совети президиуми раисининг ўринбосари А. Қориев, ноҳия ижроия қўмитаси аҳолини ишга жойлаштириш бўлими бошлиғи К. Улжоновлар сўзга чиқиб, ўз фикр ва истаклари билан ўртоқлашишди.

А. ЭРГАШЕВ.

ТАБИАТГА МЕҲР

Ангрендаги расмлар галереясида очилган янги экспозиция кўпчилик эътиборини тезда ўзига жалб этди.

Тасвирий санъат асарлари орасида нозик дид билан ишланган табиат манзаралари ҳам бор. Жумладан таниқли мўйқалам устаси Р. Аҳмедовнинг «Тоғда куз» деб номланган ёрқин бўёқларга бой манзарали картинасини тилга олиш мумкин.

Рассомлардан А. Исаев, Ю. Талдикин ва бошқаларнинг манзара жанрида чизган «Ургут», «Боғда оқшом», «Диёр меҳри» каби асарлари ҳам томошабинларда қизиқиш уйғотмоқда.

Мазкур экспозиция Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлигининг бадиий кўргазмалар раҳбарияти томонидан уюштирилди.

А. АЛИЕВ.

ЯНГИ ДОРИХОНАЛАР

Шифохоналарни дори-дармонлар билан таъминлашни яхши йўлга қўйиш шифохоналараро дорихоналарни очишни тақозо этмоқда. Вилоят дорихоналар бошқармаси кончилар шаҳри Олмалиқда шундай дорихона очишга киришди. Дорихона замонавий талаблар асосида жиҳозланади ва қатор бўлимларга эга бўлади.

Бўстонлиқ ноҳиясида ҳам бир йўла иккита янги дорихона мижозларга хизмат кўрсата бошлади. Шу сингари янги дорихоналар Бекобод ва Оржоникидзе ноҳияларида аҳолини дори-дармонлар билан таъминламоқда.

С. ОДИЛОВА.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Чоршанба

26 ДЕКАБРЬ

ЎзТВ I

11.30 Қувноқ камалак. Фильм-концерт. 12.00 «Бобур». Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» романи асосида кўп серияли видеофильм. 6-қисм. 13.20 Асрлар оша дўстлик. Қорақалпоғистон ва Хоразм вилояти аҳолисининг дўстлиги ҳақидаги ҳужжатли фильм. 13.40 Такрорий фильмлар экрани. Товон тўлов. Бадиий фильм.

Қорақалпоғистон телевидениесининг кўрсатувлари

18.05 Хабар. Информацион кўрсатув. 18.20 Болалар учун концерт. 18.40 Халқ саломатлиги умумхалқ бойлиги. 19.00 Қорақалпоқ фермерлари. 19.30 «Ахборот». 19.45 Қорақалпоғистон санъат усталари ва ёш ижрочилари концерти. 20.30 «Ахборот». 20.50 Халқ ижодиёти. Мирас. 21.30 «Время». 22.00 «Бобур». Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» романи асосида кўп серияли видеофильм. 7-қисм. 23.20 Хотира. Аброр Ҳидоятов таваллудининг 90 йиллигига.

ЎзТВ II

19.05 «Сельхозмаш»: кеча, бугун, эртага. 19.35 Ёнғиндан сақланинг. 20.05 Халқ манфаатини кўзлаб. 20.40 Бу оқшомда кўрсатуви саҳифаларида.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 «Время». 22.00 Ҳаёти деҳот. Дангара ноҳиясидаги Дзержинский номли давлат хўжалиги. 22.30 Қизил майдон. Бадиий фильм. 2-серия.

МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 «Воситачи». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. 10.20 Чувашистон давлат ашула ва рақс ансамблининг концерти. 11.00 «Сўз». Адабий-бадиий программа. 13.00 «Время». 13.50 Эркак аёл ҳузурига келибди. Фильм-спектакль. 19.00 «Время». 19.30 Саҳий ўрмон. Мультфильм. 19.45 Қайта қуриш: муаммо ва ечимлар. 20.35 Барча дарёлар оқади. Саккиз серияли телевизион бадиий фильм. 7-серия. 21.30 «Время». 22.00 Инсон ва қонун. Ҳуқуқий видеоканал. 23.15 Коллаж. 23.20 Г. Свиридов С. Есенин шеърларига яратган симфоник поэмасини Давлат академик Большой театри яккахони Н. Раутио ижро этади. 24.00 «ТЯХ».

МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. Ўқув программаси. 9.15 Тош лабиринтлар сири. Илмий-оммабоп фильм. 9,35 10.35 Теварак-атроф билан танишиш. 1-синф. Кўча ҳаракати қоидаларига ҳурмат сабоқлари. 9.55, 10.55 Овозлар. Телевизион ҳужжатли фильм. 10.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 11.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 11.35, 12.35 Табиатшунослик. 3-синф. Бизнинг момиқ дўстларимиз. 12.05 «Бурда моден» таклиф этади. 13.05 Такрорий телефильмлар сеанси. 20 декабрь. Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия. «Саботаж». 14.10 Н. Мясковский ва М. Алексеев асарларидан концерт. 15.05 Муз устида Москва балети. 17.15 Ўйинларни эслаб... 18.15 ССЖИ халқ депутатлари тўртинчи съездида. 20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. Ўн икки ой. 6-қисм. 20.30 ССЖИ халқ депутатлари тўртинчи съездида. 21.30 «Время». 22.00 20 декабрь. Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. «Террор». 23.05 Коллаж. 23.10 П. И. Чайковский номли танлов совриндорларининг гала-концерти. 2-бўлим.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ
ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
4, 5, 6 ЯНВАРЬ СОАТ 19.30 ДА

КАТТА БАЙРАМ БАЗМЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:
Ўзбекистон ССЖ халқ артистлари
Ғуломжон ЁҚУБОВ, Нуриддин ҲАМРОҚУЛОВ
СОЛИСТЛАР: Гульмира ШАРИПОВА, Раъно ЗОКИРОВА.
«ҚИЗИҚЧИ-90» кўригининг совриндори Соҳиб СОИПОВ
Чипталар соат 11.00 дан сотилади.

«Юбилей» Марказий спорт саройида

28 ДЕКАБРЬ — 10 ЯНВАРЬ КУНЛАРИ

МУЗ УСТИДА ШАҲАР АРЧАСИ

ТОМОШАЛАР

28 декабрда — соат 13, 15.00 да,
29, 30 декабрда — соат 11, 13, 15.00 да,
31 декабрда — соат 11.00 да,
1 январда — соат 13, 15.00 да,
2, 3, 4 январда — соат 11, 13, 15.00 да,
5, 6 январда — соат 11, 13, 15, 17.00 да,
7, 8, 9, 10 январда — соат 11, 13, 15.00 да бошланади.

Олдиндан патталар сотиш ташкил этилган ва нақд пулсиз ҳисоб бўйича жамоа бўлиб тушишга буюртмалар қабул қилинмоқда.

Чипталар «Юбилей» марказий спорт саройи залида ва вакиллар томонидан сотилмоқда.
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-07-33.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗИ
ТОШКЕНТ МОТОР ЗАВОДИГА

ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

БОЛАЛАР ВЕЛОСИПЕДЛАРИ, МОТОАМОРТИЗАТОРЛАРНИ ЧИҚАРИШ БЎЙИЧА ЯНГИ ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛ МОЛЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН:

токарлар, штамповчилар, газ-электр пайвандчилар, механика-йиғув ишлари чилангарлари, токарлик автоматларини созловчилар, эритиб қуювчилар, фрезерчилар, гальванчилар, термистлар, жило берувчилар, силлиқловчилар, бўёқчилар, техника назорати бўлими назоратчилари, консерваловчи-жойловчилар.

Ихтисоси бўлмаганлар Серпухов автомобиль заводида (Москва вилояти) 3 ой мобайнида биронта касб эгаси бўлишлари мумкин. Ўқиш вақтида 100 сўмдан стипендия, яна меҳнатга вақтбай-мукофотли, ишбай-мукофотли ва билвосита-ишбай нарх-наво бўйича қўшимча ҳақ тўланади.

Уй-жойга муҳтож кишиларга уч йилдан кейин уй берилади.

Ёлғизлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Фазогирлар шоҳкўчаси, 6-уй (Аҳолини ишга жойлаштириш маркази) ва заводнинг мутахассислар бўлимига (телефон 98-47-77).

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР, МУАССАСАЛАР ВА ШИРКАТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР БЎЙИЧА КЕНГАШИ ТУГАТИЛДИ

Даъволар 1991 йил 12 январгача қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 44-уй.

«Ўзптицепром» жумҳурият ишлаб чиқариш бошқармасининг Ильич номли парандачилик маҳсулотларини ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли хўжалик ҳисобидаги фирмали «Парранда» 12-дўконининг (гриль-бари) йўқолган

МУҲРИ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—26/XII да **Юбилей кечаси**, 27/XII да **Мирзо Улуғбек**, 28/XII да **А. Қодирийнинг Ўтган кунлари**.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА—26/XII да **Юсуф ва Зулайҳо**, 27/XII да **Дардимни айтаман, куласизми!** (кулги кечаси), 28/XII да **Паранжи сирлари**.

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА—26/XII да **Фармонбиби аразлади** (14.00), **Кулги ва қўшиқ кечаси** (19.00), 27/XII да **Отасининг қизи**, 28/XII да **Лақма куёв**.

«Ўзбекгидроэнергострой» трести жамоаси шу трестнинг хизматчиси М. О. Тошпўлатовага отаси
Оминжон
ТОШПЎЛАТОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Жумҳурият Электротехника тиббиёт техникуми жамоаси ўқитувчи Қ. Акромжоновга рафиқаси
Малоҳат
АКРОМЖОНОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар —334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Д. — 1946

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12